

Foto M. M.

ODSTREL SRNJADI V LUČI GOJITVE

Lenart Zupan

Pod smotrno gojitvijo srnjadi je razumeti tudi tako imenovano gojitev s puško. Skratka v cilju zadovoljivega staleža srnjadi in njene kakovosti je treba skrbeti in to: prvič za pomoč pri prehrani ob hudi zimi, drugič za solnice in sol, tretjič za zatiranje roparic in drugih škodljivcev divjadi in četrtič za odstrel, slabotne za priplod neprimerne srnjadi. Slednje imenovani ukrep je zlasti važen za dvig kakovostnega stanja.

Spričo pobude in zaščitnih ukrepov s strani naših lovskih organizacij smo sicer v tem pogledu dosegli majhen napredek, vendar pa smo še daleč od zelene vejice, še vedno pade pri »gojitvenem odstrelu«
preveč dobrih srnjakov-plemenjakov.

Vsakoletni po pristojni lovski zvezi izvršen pregled in ocena predloženega rogovja nam kaže, koliko smo zadostili načelom smotrne gojitve s puško.

V ilustracijo navajam rezultate ocene in razporeditve po skupinah od srnjakov, uplenjenih v pretekli sezoni na področju Lovske zveze Ljubljana.

Komisiji je bilo predloženih v oceno 531 srnjakovih rogovij. Zobovja, ki je važen pripomoček za ugotovitev starosti srnjadi je bilo predloženega le 73 %. Kategorizacija teh 531 srnjakov z ozirom na rogovje in zobovje je bila naslednja: 205 — 38,6 % I a, 240 — 45,2 % I b, 40 — 7,5 % II a, in 46 — 8,7 % II b. Skupno je bilo torej uplenjenih 46,1 % srnjakov dobrih plemenjakov. Morda bi se ta odstotek še za malenkost povečal na račun tistega rogovja, ki v bojazni pred rdečo piko bogve iz kakšnih razlogov ni bilo predloženo v pregled in oceno. Po vsej verjetnosti so podobni rezultati ocene rogovja tudi na območju ostalih lovskih zvez Slovenije.

Spričo teh dejstev si moramo priznati, da naša tako imenovana gojitev s puško še ni dosegla zadovoljivih uspehov. Po mojem mnenju bi moralo 46 % zdrkniti vsaj na 30 % dopustnega števila odstrela plemenjakov, če hočemo izboljšati kakovost srnjadi.

Vsekakor pa je potrebno poiskati grešnega kozla oziroma odkriti vzroke za taka, gojitvenim načelom škodljiva dejanja.

Naj navedem nekaj takih vzrokov oziroma pogršek z namenom, da bi mladi, še neizkušeni lovci lažje razumeli pojem pravičnega lova na srnjad. Predvsem poudarjam, da si mora vsak lovec za takšen lov pridobiti dovolj znanja za oceno srnjadi, drugič temu primeren lovski прибор (dobro puško na kroglo in daljnogled), tretjič izvežbanost v streljanju. Poleg tega mora biti oborožen tudi s hladnim orožjem — lovsko pra-

vičnostjo. Komur manjka le en delček zgoraj navedenega, naj ne hodi na tak lov, ker zanj ni zadostno pripravljen.

Marsikateri dober srnjak-plemenjak pade, ker mnogi ne znajo po obliki rogovja, tudi ko ga imajo v rokah, določiti v katero skupino spada njihova trofeja, kajšele, da bi to ocenili na večjo razdaljo. Veliko se v tem pogledu greši tudi zaradi pohlepa po lepi lovski trofeji. Lovec iz sebičnega razloga, ker mu gojitveni odstrel ne da lepe trofeje, raje položi na dlako dobrega plemenjaka, saj je greh odpustljiv, lepa trofeja pa mu le ostane. Dalje je krivda tudi v tem, ker veliko lovcev nima za oceno nujno potrebnega daljnogleda. Sicer moramo priznati, da ocena srnjaka na večjo razdaljo tudi z daljnogledom ni lahka reč. Tudi izkušen lovec se lahko zmoti. Vendar naj bi v takih primerih veljalo načelo: ne streljaj, če nisi gotov, kaj streljaš. Še celo ob dvomu, je ali ni za odstrel, se je treba premagati, da morda ne uničimo nepogrešljivega plemenjaka.

Kakor že povedano, uvrščamo srnjake v štiri skupine. Kdor se v to nekoliko poglobi, se bo te večšine hitro privadil. Za pravilno presojo je potrebno seveda tudi nekaj študija lovske literature in čim več opazovanja v naravi.

Sicer pa na kratko nekaj o tem. Srnjak zrelih let nekako od 3. do 7. leta, ki ima somerno oblikovano in lepo razvito rogovje, z dobro telesno kondicijo spada v skupino Ia; štejemo ga za najboljšega plemenjaka. Srnjak iste starosti ali starejši, ki ima slabo oblikovano ali zaradi starosti že okrneno rogovje, s topimi konicami, povešenimi venci in podobnim, spada v skupino Ib. Srnjak do 2 let starosti, čigar rogovje kaže dobro zasnovo, spada v skupino IIa, t. j.; bodoči plemenjak, ki ne sme pod puško, ako nima kake telesne hibe. Srnjak iste starosti, z zaostalim rogovjem in nepravilno obliko, spada v skupino IIb. Izjemoma uvrščamo v skupino Ib in IIb tudi srnjake s telesnimi hibami brez ozira na obliko rogovja.

Za slabo zasnovo štejemo tudi šiljasto, sve-drasto (vibasto) rogovje, ali če je en rog neprimerno daljši od drugega in gumbarje. V odstrel spadajo tudi tako imenovani natikači — večni šilarji, s stebli brez odrastkov, ki so v borbi nevarni. Pa tudi taki večkrat dočakajo starost, ker jih lovci ali ne prepoznajo ali ker hočejo le kapitalno trofejo. Posledice takih »plemenjakov«
so na dlani.

Morda bo kak nejeverni Tomaž, ki se nikoli ni poglobil v te zanj kočljive zadeve, rekel, da je vse to le teorija, praksa pa da često pokaže drugače. Priznam, da so kakor pri vsaki stvari tudi pri tem izjeme. Izjeme pa potrjujejo pra-

Foto R. Cenčič

vila! Pri morebitnih izjemah moramo vzeti v obzir razne okoliščine, ki posredno vplivajo na razvoj srnjadi, to so različni življenjski pogoji, kakor podnebje, lega, paša itd. Ne izključujem tudi kake pomote pri ocenitvi kakovosti, kajti muhasta narava nam včasih marsikaj postavi na glavo. So primeri, ko naletimo na močnega srnjaka s šibkim rogovjem, nasprotno pa zopet na slabotnega z zastavnim rogovjem. Tudi ni povsem izključeno, da se bo kakšen srnjak, ki spočetka kaže slabo zasnovo, v poznejših letih razvil v dobrega plemenjaka. Toda to so pač bolj ali manj redke izjeme.

Sedaj še o srnah. Tudi za te veljajo načela gojitve. Treba je v prvi vrsti odstreliti bolne, slabotne srne, ki ne moremo pričakovati od njih dobrih potomcev. Tudi jalovke, ki so navadno najbolj močne, odstranimo, če jih kje ugotovimo.

Razločevanje kakovosti pri srnah je mnogo težje. Ker le-te nimajo rogovja, se moramo oslanjati na druge znake, predvsem na telesno kondicijo. Tudi za take presoje je potrebna skušnja, sicer je pomota kaj lahka, kajti med staro in srednje staro srno je na videz le malo razlike, vsaj na razdaljo. Možna je celo pomota pri oceni mladice za staro šibko srno.

Pri odstrelu srn naj se dotaknem še spolnega razmerja. Znano je, da je v naših loviščih zadnja leta postalo spolno razmerje srnjadi neprimerno, ker močno prevladujejo srne. V nekaj loviščih so srne tako močno zastopane, da pridejo na enega srnjaka po dve ali tri srne.* Da je tako razmerje za kakovost srnjadi neugodno, je znano. Poznam lovišča, kjer so zadnja leta odstrelili le tretjino za odstrel določenih srn. Posledica tega bo dvig staleža ali pa številčno večji gojitveni odstrel ter manjše število srnjakov in dobrih trofej. Prvi vzrok takemu razmerju je, da med lovci ni zanimanja za odstrel srn, ki ne dajo trofeje. Drugi vzrok je pomanjkanje pušk risanic. Za lepo trofejo se bo lovec že potrudil, da si izposodi risanico, za srno se ne izplača. Zato menim, da za vstop v zeleno bratovščino nikakor ne zadostuje, če lovec-novinec nabavi kako zarjavelo šibrenico. Sodobni lov zahteva tudi sodobno opremljenega lovca. Če pravimo, da je lovec brez psa le pol lovca, velja še tembolj za lovca brez risanice. Izjema so seveda nižinska lovišča, kjer ni velike divjadi.

V nekaterih loviščih obstoje v tem pogledu še druge zapreke za nezadosten odstrel srn. To so v glavnem gorska lovišča z obširnimi gozdovi, brez senožeti ali primernih pašnikov. Tam je srnjad primorana, da se v glavnem pase le po gozdu, zaradi česar je težko priti do strela. Srnjake pač lahko dobimo pred puško za časa prska na klic, med tem ko za odstrel srn ni izgledov. Spričo tega sem mnenja, da bi za take predele morale biti glede na odstrel kake izjeme, da bi tudi v teh loviščih mogli spolno razmerje srnjadi uravnovesiti.

V teh skupih vrstah sem kolikortoliko podal nekaj načel za gojitev in odstrel srnjadi. Poudarjam, da sem to napisal predvsem za mlade še neizkušene lovce z namenom, da koristim njim in lovstvu. Gotovo je, da starega grešnika ne bom spreobrnil, če pa, bo tembolj koristilo lovstvu. Sicer pa nihče učen ne pade z neba. Tudi za pridobitev lovskih večšin je potrebna slehernemu lovcu dobra volja, študij in opazovanje v naravi.

Temeljno pravilo, da si iz narave smeš vzeti le to in toliko kolikor njenemu obstoju in razvoju ne škoduje, naj velja še posebno za lovca. Z brzdanjem lovske strasti bomo tudi lovci prispevali svoj delež naravi — v izboljšanju kakovosti koristne divjadi zlasti naše srnjadi.

* Tudi več. — Ur.

Več logike

V članku »Nekaj splošnih pripomb h gojitveni problematiki divjadi« v Lovcu 1961/3 je pisec dr. J. R. nanizal nekaj perečih problemov, s katerimi se srečujemo lovci pri gojitvi divjadi. Pri tem pa je stavil nekaj pripomb in predlogov, ki so izzvali v lovskih krogih burno debato in jih bom skušal osvetliti tudi z druge plati.

Pisec ugotavlja, da stalež zajca ni dosti napredoval, in našteva vzroke, ki so v veliki meri krivi, da se stalež dolgouhca ne more prav dvigniti kot n. pr. strupena škropiva, motorizacija cest, mehanizacija kmetijstva, in mokre hladne pomladi in izvajanje izključno skupnega lova na zajce. Sigurno je, da tehnični napredek in neugodno vreme ne vplivata ugodno na razvoj zajčjega rodu. Toda s primernimi ukrepi lahko kljub temu dosežemo, da bo stalež zajca primeren, in so nam za to dokaz tehnično visoko razvite dežele kot n. pr. Češka, Nemčija in Avstrija, ki imajo zelo dober stalež male divjadi. Krepek dokaz pa imamo tudi v celjskem okraju. Hmeljarski okoliš Savinjske doline ter sadjarski predeli v celjski, šentjurski in šmarski okolici, v Posotelju in na Kozjanskem prvačijo v Sloveniji v porabi strupenih škropiv. Leta 1960 je bilo porabljenih 15 009 ton umetnih gnojil, raznih zaščitnih sredstev, strupov in koncentratov pa 469 ton, poleg tega je v okraju tudi 486 traktorjev, ki imajo vsi priključek kosilnice, 100 motornih kosilnic ter 14 žitnih in 9 silosnih kombajnov. Cestna mreža je zelo razvita in temu primeren tudi promet. Kljub temu pa beležimo stalen porast staleža zajcev in seveda tudi odstrela. Tako je bilo leta 1950 uplenjenih 1744 zajcev, leta 1957 3303 in leta 1960 že 5152 ali za 300 % več kot pred 10 leti. Ta napredek res ni ne vem kako silovit, toda razveseljiv in stalen. Pri vsem tem pa naj povem piscu, da je bil napredek toliko bolj viden kolikor bolj smo uspeli prepričati družine, da so opustile individualni in skupinski lov in pričele loviti zajca samo skupno. Dobro organizirani skupni lovi s čim manjšim številom strelcev v pogonu in discipliniranimi lovci na stojiščih, so se izkazali kot najboljši način lova na zajca za gojitev. Pripominjam pa, da to ne sme ostati edini način gojitve. Važno in nujno je, da se vsak predel lovišča brez ozira na uspeh oblovi samo enkrat v sezoni in da določi vsaka družina tudi najmanj 1/4 svojega za zajca ugodnega lovišča za rezervat. Naloga področnih lovskih zvez je, da pri tem vskladajo gojitvena stremljenja lovskih družin in dosežejo, da zaščitijo družine tudi mejna področja. Če na ta način uspe združiti več rezervatov, je uspeh seveda še prodornejši. Opozoril bi, da je rezervat res samo lovišče, kjer v vsej sezoni ne pade niti en zajec in so lovi pod krinko ugotavljanja staleža samo slabo spričevalo za

»gojitelja«. Jasno je, da bodo s časom za vso našo divjad življenski pogoji vedno težji ter bo nujno skrbeti še za temeljitejše gojitvene ukrepe t. j. predvsem zasaditev remiz in zaščitnih pasov. Vsekakor mi je nerazumljivo, da pisec namesto urejenih lovov (kajti takšni kot jih opisuje on, so »divje jage«), predlaga uvedbo individualnega lova. Ali meni, da oni lovci, ki se ne znajo obvladati, na skupnih lovih, streljajo na vse razdalje ter ogromno zastrelje, ne bodo tega delali tudi na individualnih lovih? Prav posebno še, če se bodo zbrali sami takšni, po znanem pregovoru »vrane družijo se rade«. Priznam, da je individualni lov s šolanim ptičarjem velik užitek in bi nekaterim družinam, ki imajo za to, t. j. disciplinirano in ne preveč številno članstvo, dovolj veliko in urejeno čuvajsko službo, uspelo primerno urediti lov na zajca. Seveda bi potem v predelih, kjer bi se izvajal individualni lov, morali nujno odpasti skupni lovi, morali bi razdeliti odstrel številčno po posameznih predelih lovišča in voditi natančno evidenco o odstrelu. Poleg tega bi smeli loviti res samo s šolanimi in ubogljivimi psimi, ki jih imajo vodniki popolnoma v rokah. V vsakem drugem primeru sem prepričan, da bi imelo izvajanje posameznega ali skupinskega lova na zajca slabe posledice in občuten padec staleža. Za svoje trditve imam dokaze z območja celjskega okraja, kjer vsa leta po vojni budno spremljamo delovanje vsake lovske družine in njene gojitvene uspehe tako, da smo za vseh 50 lovskih družin s kaj različnimi pogoji (okraj se razteza od drž. meje pri Solčavi do hrv. meje ob Sotli) zbrali zelo zanimive podatke. Končno ne gre zametavati tudi dokazov, ki so jih zbrali znani nemški gojitelji (Gerold, Behnke itd), ki so zasledovali posledice raznih načinov lova na zajca ter pri tem ožigosali tim. »Suchjagd« t. j. posamezni ali skupinski lov s ptičarjem ali šarivcem na zajca. Ugotovili so namreč, da je pri tem načinu lova padel nesorazmerno velik odstotek samic, ki imajo baje lastnost, da dlje in vztrajneje drže v ložu kot samci. Opazovanja v tej smeri pri nas še manjkajo, sem pa prepričan, da niso iz trte zvita. Negativno na stalež vpliva tudi stalno vznemirjanje lovišča. Večkrat slišimo v razpravah češ, da je stalež zajca kritičen tudi drugod. Te trditve nimajo osnove, vsaj ne za države, ki imajo urejene lovske razmere. Zanimivo je, da zasledimo v avstrijskih in nemških lovskih listih članke, ki opisujejo vzroke padca zajčjega staleža v nekaterih loviščih, ki pa imajo redno eno lastnost t. j., da so majhna in razdrobljena in zakupniki love v njih posamezno, nato pa po možnosti organizirajo še skupni lov. Ta majhna slovišča so redno slabo naseljena z div-

Foto M. M.

jadjo in je vzrok preveč intenzivno lovljenje in stalno vznemirjanje lovišča.

Pisec obravnava tudi srnjad ter trdi, da so nekatera lovišča prenaseljena in lovcem kljub gojitvenemu odstrelu ne uspeva, da bi zadržali padanje kvalitete. Pri tem pisec krepko podpre in odobrava zamisel gojitvenega odstrela in vzgojne naloge tega odstrela, ker se na ta način lovci nauče divjad oceniti pred strelom. Nato obravnava še razvoj rogovja in poudarja pomen prehrane za moč srnjadi in samih trofej ter nujnost sodelovanja z gozdarji pri skrbi za prehrano srnjadi v gozdu. Ob koncu še postavi trditev, da je današnji način lova na srnjad nepravilen, ker je srnjad preveč domača ter stacionirana, se pari v krvnem sorodstvu in je to v precejšnji meri krivda, da je srnjad slaba v telesu in v trofeji. Spolno razmerje 1:1 ali 1:2 je po njegovem nepravilno, ker srnjak lahko uspešno zaskoči več srn in je takšno spolno razmerje zanimivo samo za lovca, ker se srnjak dobro odziva na klic. Končno postavi pisec zahtevo, da bi bilo nujno srnjad zopet loviti na brakadah ter na ta način

doseči temeljito premešanje krvi. To da bi bil recept, da bi dobili krepkejšo in v trofejah močnejšo srnjad. Bralcu, ki je pazljivo prebral članek dr. J. R. je takoj jasno, da manjka sestavku — logike. Nejasno je, kako vskladiti gojitveni odstrel, kjer srnjad pred strelom skrbno ocenimo in odstrel na brakadah pred psi? Že na tihem pogonu je malokateri lovec toliko vešč, da hitro oceni in odstrel pravi kos srnjadi in so mi znani nešteti primeri odstrela vodečih srn in mulastih srnjakov v lovopustu. Pri brakadah na srnjad bi se ponavljale slike izpred vojne, pa čeprav bi streljali srnjad s kroglo. Zanimivo je tudi, da piscu skupni lovi in brakade na zajce niso dovolj dobre, ker se preveč zastrelji, v isti sapi pa predlaga tak način lova na srnjad. Trditev, da s psi skrbimo za osvežitev krvi, je zelo majava, saj je znano, da divjad in tudi srnjad pred psom ne beži v nedogled, ampak se pusti goniti v večjih ali manjših krogih in se tudi po večurni gonji vrača. Dr. J. R. je spregledal, da nalogo, ki jo je namenil lovskim psom, kaj dobro opravljajo skozi vse leto psi pohajajo. Saj tej nadlogi kljub

intenzivnemu odstrelu nismo kos. Znano mi je, da odstrele lovci v celjskem okraju letno 1500 do 2000 takšnih psov, pa nadloge ni konec in lovci jadikujejo na vseh občnih zborih. Verjetno je isto stanje tudi v drugih okrajih.

Od lovcev, ki so lovili pred vojno, čestokrat slišimo trditve, da je bila takrat srnjad močnejša, trofeje pa kapitalnejše. Vendar so to le pavšalne in nedokazane trditve. Kdo lahko dokaže, da je bila povprečna teža srnjadi pred vojno višja kot je danes? Ali je kdo težo beležil? Dvomim! V spominu lovcev so ostali pač samo tisti redki izredno težki ali tudi v trofeji kapitalni srnjaki, kar mnogi stari lovci v podrobnejšem razgovoru tudi radi potrdijo. In kje so tiste številne kapitalne trofeje srnjakov, uplenjenih pred vojno? Ogleдал sem si neštete zbirke trofej izpred vojne, pa nisem videl toliko kapitalnih trofej kot jih vidimo danes na letnih pregledih. Videl pa sem v zbirkah razmeroma veliko ne-normalnih trofej in uplenitelji ti povedo, da so bili to obstreljeni srnjaki, ki jih je bilo v takratni dobi brakad na srnjad in streljanja s šibrami veliko več kot danes.

Izredno čudno izzveni dvom, ki ga izraža pisec glede spolnega razmerja. Nihče ne dvomi, da je srnjak sposoben oploditi več srn in to vsa literatura tudi poudarja. Logično pa je, da bo pri spolnem razmerju 1:1 ali 1:2 prišlo med srnjaki do borb za samice in bo samico obdržal in oplodil močnejši samec. To pa si tudi želimo! Svoje lastnosti naj podeduje močnejši in borbenjši. Pri takšnem spolnem razmerju pa tudi dosežemo to kar bi pisec rad dosegel z brakadami, namreč osvežitev krvi. Srnjaki pri iskanju samic prepotujejo velike razdalje, kar so dognali z markiranjem. Za takšno spolno razmerje govori tudi dejstvo, da ga najdemo v vseh nedotaknjenih loviščih, kjer urejuje stalež in vse ostalo narava sama in zato tako spolno razmerje upravičeno imenujemo naravno.

Kaj pa dosežemo s spolnim razmerjem, ki je močno v korist srn? Velik prirastek in hiter

porast staleža, kar pa je opravičljivo samo v loviščih z minimalnim staležem, ki ga želimo čim prej dvigniti na normalo. Pri današnjem številčnem stanju srnjadi je takšno spolno razmerje vsekakor neopravičljivo, saj ne vzrejamo srnjadi za meso, ampak želimo imeti lovišču primerno število krepke srnjadi z dobrimi trofejami.

Dejstvo je, da imamo v Sloveniji lovišča, ki so s srnjadjo prenaseljena in se pojavlja kot posledica pomanjkanje hrane, upadanje telesne teže in kvalitete rogovja ter končno tudi pogin zaradi bolezni in zajedavcev. To je znak, da je potrebno pri gojitvi srnjadi kreniti po drugi poti. Do sedaj je bila gojitev zapopadena v težnji po dvigu staleža in v čuvanju srnjadi ter v gojitvenem odstrelu srnjakov, ki so ga nekatere družine bolj druge pa manj uspešno izvajale. Menim pa, da je to veliko premalo. Za uspešno gojitev srnjadi moramo najprej vedeti, kakšen stalež lovišče gospodarsko sploh prenese. Ključ, ki ga imamo pripravljenega za bonitiranje naših lovišč, predvideva spomladanski stalež 2 do 10 kosov na 100 ha, kar je realno in preprečuje prenaseljenost. Naša naloga bo, da držimo stalež v mejah, ki jih bo določilo bonitiranje in ne dopustimo, da nam uide iz rok. Druga važna postavka je pravilen odstrel srn in mladičev, kar zelo zamenjamo. Je pa ta odstrel za zdravje srnjadi sigurno važnejši kot odstrel srnjakov. Seveda obstoji objektiven razlog, da pravilnemu odstrelu srnjadi doslej nismo bili kos t. j. pomanjkanje strokovno podkovanih poklicnih lovskih čuvajev. Končno pa bo skupno z gozdarji potrebno poskrbeti za naravno prehrano srnjadi, ki jo primanjkuje predvsem pozimi. Pri tem bomo morali lovci pokazati več samoiniciative, saj pri gozdarjih običajno naletimo na polno razumevanje. Iskreno si moramo priznati, da do danes za gojitev srnjadi nismo naredili ničesar, da ne štejemo tistih nekaj solnic in pa »gojitvenega« odstrela, če lahko sploh trdimo, da je odstrel gojitev.

K. S.

K članku »SOS naša srnjad je bolna!«

Bogdan Sežun

Podajam le nekaj pojasnil, popravkov in navodil. Vse živali — ne samo sesalci — tudi ptice, posebno pogosto divja kuretina in seveda tudi človek so velikokrat okuženi po zajedavcih. Teh je veliko vrst, vendar se nobeden od njih ne razvije izključno v napadenem bitju — nositelju, ampak rabi za razvoj in rast posrednikagostitelja, ki je navadno živo bitje; posebno pogosto razni polži, včasih pa tudi primerno zemljišče — predvsem močvirno, stelja in slično. Te zunanje razvojne stopnje zajedavcev — torej

stopnje izven telesa nositelja — uničujejo predvsem razne ptice, ki se hranijo z mrčesom in mehkužci. Predvsem so to ptice pevke, zlasti škorci in drozgi pa tudi poljska kuretina predvsem fazani, od sesalcev pa jež, jazbec in divji prašiči. Naloga lovcev je torej te naravne sovražnike zajedavcev — predvsem ptice pevke — ščititi in varovati, pozimi hraniti; sicer jim pa nuditi z ohranjanjem raznih grmovnih vrst v gozdu pa tudi na polju priložnost za gnezdenje. Za množični razvoj in invazijo pa rabijo zaje-

davci seveda tudi nosilce in to je v našem primeru srnjad. Čim večji je stalež, tem več možnosti imajo zajedavci za širjenje in množitev. Skoraj vsak kos srnjadi je v svojem življenju, predvsem v mladosti, napaden od tega ali onega zajedavca. Vendar je to lahko brez posledic ali vidnega bolehanja, če je napadena divjad sicer močna, dobro hranjena in zdrava. Če pa je divjad podhranjena in slabe konstitucije, poleg tega pa še napadena od več vrst zajedavcev, ki napadajo različne organe živalskega telesa, so pa izgube neizbežne. Največ žrtev parazitnih obolenj je med osirotelimi mladiči, ki so se morali sami, neveščki iskanja hrane, v prvi zimi prebiti skozi njo — zato, ker jim je »lovec« odstrelil mater! To so predvsem spomladi shirani idealni nosilci zajedavske zalege.

Čudim se le, da pri dosedanem izvajanju odstrela v naših loviščih, kjer že leta in leta pade po statistiki vsako leto 50—80% več srn kot mladičev, ni več tarnanja, da je naša srnjad bolna.

Na razvoj in množitev zajedavcev ugodno vplivajo zanemarjeni zamočvirjeni travniki, kjer najdejo zajedavci dovolj gostiteljev in navadno prevelik stalež srnjadi, ki tudi v slabih življenjskih pogojih ostaja zvesta kraju. Nevarnost masovne okužbe pa nudijo zlasti lovišča, kjer ima divjad preko leta sicer kritje in hrano, po vegetacijski dobi pa je primorana da išče hrano in kritje na majhnih predelih lovišča, kjer najde potrebne življenjske pogoje. Taka dva, tri mesece trajajoča prisilna koncentracija divjadi je velikokrat vzrok masovne okužbe od zajedavcev — predvsem pljučnega črva, še bolj pa parazita siriščnika, to je zavitega rdečkastega — želodčnega črva. Ker so pogoji za razvoj in množitev pljučnega črva in parazita siriščnika precej enaki, je srnjad večkrat in hkrati napadena od obeh. Pisec članka SOS je mnenja, da je bila najdena poginula srnjad v lovišču LD Dobrova zgolj žrtev pljučnega črva. Verjetno je bila divjad napadena tudi od želodčnega črva, ker je ta življenju srnjadi nevarnejši, medtem ko se nevarnost pljučnega črva precenjuje. Po statistiki nemškega instituta »für Wildschadenbekämpfung« pride na 1 kos zavoljo pljučnega črva poginule srnjadi 30—50 kosov žrtev želodčnega črva. Pri iztrebljenju opazimo spremembo na pljučih takoj (glej sliko št. 9-1957!), medtem ko siriščnika navadno ne prerežemo in bi tudi težko opazili lokalne spremembe v njem — povzročene po želodčnem črvu.

Masovna okužba o kateri govori pisec z življenjsko nevarno invazijo navedenih parazitov se da omejiti ali celo zatreti z rigoroznim zmanjšanjem staleža, t. j. z odstrelom srnjadi, ki kaže znake obolenja. Ti pa so zlasti zapoznena menjava dlake oziroma prebarvanje predvsem jeseni, zakrčljano rogovje in zapozneno čiščenje rogovja — suha — podhranjena divjad, predvsem pa zamolklo pokašljevanje in sopenje skozi

vse leto. To pa ni identično s kašljanjem pri napadu po nosnem obadu, ki ga skuša srnjad izkašljati (ličinke) spomladi (aprila-julija). Pri tem naj velja vodilo — bolje dva preveč kot enega premalo. Stalež srnjadi se namreč hitro popravi.

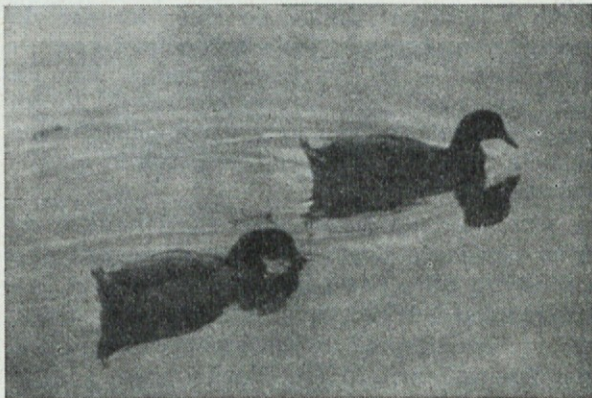
Odstrel naj vrše razsodni lovci le na zalazu in čakanju. Čas za izbiro je kratek, ker jeseni menja srnjad dlako skoraj čez noč.

Dalje je potrebno skrbeti za higieno v lovišču, najdena poginula srnjad in iztrebki uplenjene bolne divjadi naj se ne mečejo v vodo ali površno zagrebajo, temveč globoko pokopljejo. V jeseni zmanjššan stalež bo imel pozimi več hrane — laže se ta tudi hrani ali na drug način pomagamo divjadi, da ne trpi preveč pomanjkanja. Nujne so lize, katerim dodamo raznih mineralnih snovi (Rudninka!) poleg teh pa Phenotiazin in Nematolyt, medikamenta, ki pokončujeta prav te vrste črvov. (Preskrbel bi jih verjetno lahko Vetpromet Ljubljana). Najbolj prikladne lize, v katere se lahko meša tudi navedene medikamente — so one, pomešane z ilovico. Seveda jih mora biti divjad že vajena (Sicer pa glej razpravo »To in ono o srnjadi« — Lovec 1957!)

Pisec primerja sporadična parazitarna obolenja z myxomatozo kuncev v Franciji — to pa je virusno obolenje.

Pljučni črvi so seveda identični z onimi, ki napadajo govejo živino. Z uvozom pa teh nismo zanesli k nam, ker so le-ti pri nas prav tako doma kot v Angliji.

Stalež srnjadi je bil pri nas pred vojno precej manjši kot je danes. Zato tudi ni bilo slišati o žrtvah tega črva med srnjadjo. Okužba je bila redka, ker je bilo malo srnjadi. Napačno je tudi mnenje, da je naša srnjad pomehkužena in da jo je treba z goniči razgibati, da se bo malo premešala in slično. Bolne divjadi ne vznemirjaj, da ne bo prenašala bolezni k sosedom med zdravo divjad, ampak odstrelj kar je bolnega kolikor mogoče hitro na zalazu! Za zdrav ali bolan stalež smo v prvi vrsti odgovorni lovci, poznati bo pa treba tudi vedno bolj bele, ne samo zelene liste.

Nekaj balistike o strelu s šibrami

(po dr. R. Wernerju, Der Anblick 1960-10)

Ing. Mirko Šušteršič

Strel s šibrami je pršilni strel, ki v obliki snopa ali roja vrže šibre proti cilju. Šibreni naboj je v tulcu iz lepenke s kovinastim ali papirnati vložkom nad dnom, v katerem je netilka. Lepenka tulca mora biti prožna, elastična — kakor medeninast tulec — zato, da med zgorevanjem smodnika zatesni prostor med nabojiščem in tulcem. Smodnik za šibre je ofenziven, hitro zgorevajoč, v nasprotju s progresivnim za kroglice, ki počasneje zgoreva. Šibre, čep in pokrovec namreč ne nudijo še daleč tolikšnega odpora kakor krogla s kovinastim plaščem, ki jo plini stisnejo v vrtež in potiskajo ob močnem trenju skozi polja in brazde. Zato plini v šibrenici lahko brez nevarnosti hitreje pritisnejo na naboj šiber, ne da bi nastale prevelike napetosti, ki razneso ali nabreknejo cev. Brezdimni smodnik zgori že ves od 35 do 40 cm pred nabojiščem in hitrostni pospešek se od tam do ustja cevi le neznatno poveča. Pritisk plinov je normalno med 400 in 650 atmosferami. Pri manjših kalibrjih, n. pr. kal. 20, je večji pritisk. Šibre se v naboju ne smejo neposredno dotikati smodnika kakor se krogla, temveč je vmes polsten (klobučevinast) čep, ki sedi na vloženi kovinasti ali lepenkasti cevki, ki omejuje višino smodnikovega naboja. Hkrati pa čep skrbi zato, da je smodnik vedno enake gostote, da pri zgorevanju ni bolj ali manj stisnjen, sicer bi smodnik razvijal neenakomeren pritisk. Ta bi vplival na hitrost šiber, na pot leta, gostoto snopa in s tem na natančnost zadetka. Predvsem bi pa bila nevarnost, da bi razneslo cev. Zato je koristno, da uporabljamo le tovarniško polnjene naboje. Druga in najvažnejša naloga čepa pa je v tem, da se plini ne pomešajo med šibre, ko se te pomikajo skozi cev. Plini bi gostoto šiber zrahljali, zmanjšali, kar bi povzročilo neenakomerne slike in odstotke zadetkov.

Zaradi prožnosti klobučevine čep med razvojem strele nabrekne in tako zapre v tulcu kakor v cevi pot plinov do šiber ter jim da enakomeren pospešek. Toda polstenim čepom — kakor kaže — bo čas uporabe minil, ker jih bodo izpodrinili čepi iz umetnih snovi. Zaradi posebne konstrukcije ti čepi popolnoma zatesne pline in dajejo šibram večji pospešek in enakomernejši raztros.

Pokrovec na šibrah ima zgolj namen, da brani izpadanje šiber. Pokrovec, ki se pritrdi z zarobitvijo tulca je za enkrat potrebno zlo. Pokrovec namreč lahko spravi šibreni snop v nered, ker ga šibre tik pred ustjem prehite. Nekatere se vanj tudi zadenejo in jih to lahko zanese s prave poti ter tako motijo urejenost vsega šibrenega

roja. Če je ta pokrovec premočen, pretrden, lahko pri močnih zadrgah (čokih) zavre gladek prehod šibrenega snopa tako, da nastanejo v cevi nabrekline. Zato mora biti pokrovec iz čim krhkejše snovi, da takoj razpade v drobce, ki ne morejo ovirati šiber. Temu nedostatku odpomožemo z zapiro na zavihek ali zvezdo. Nabasan tulec se na koncu tako zaviha in potem zarobi, da šibre trdno tiče v tulcu. Taki tulci dajejo boljše strele in so krajši kakor navadni naboji.

Šibre pod imenom šibrena toča, so poznali že v srednjem veku v začetku 15. stoletja. Lovske šibre so pa začeli izdelovati v Angliji 1782. Sodobne šibre so zlitina svinca, arzena in antimona. Dosedaj so jih izdelovali s pomočjo šibrenih stolpov, s katerih je raztopljena zlitina padala skozi mreže v vodo. Po novem pada raztopljen masa na vrteče se plošče, ki prše raztopino v kroglicah na zaslon, od koder padajo v vodo. Velikost kroglic je odvisna od vrtilne hitrosti (sredobežnosti) plošče. Končno šibre sortira poseben stroj, za tem se pomešajo z grafitnim prahom, vrteči se boben jih pa popolnoma zokrogli.

Strel s šibrami ima namen, da cilj pogodi z množico zadetkov. Učinek šibrenega strela je pa močno omejen, ker šibre z večjajočo se razdaljo in zaradi neustrezne oblike hitro gube na hitrosti in moči ter se tako raztrosni krog močno poveča.

Gostota snopa se regulira z različnimi načini vrtnanja. Cilindrično vrtane cevi šibre trosijo na široko in neenakomerno.

Vrtnanje na zadrgo (na čok) so prve naredile angleške puškarne. Pri tem je približno 5 cm pred ustjem cev stožčasto zožena (zadragnjena), dalje do ustja pa poteka cilindrično. Učinek tega zoženja, zadrga, je v tem, da ta sprednje obkrajne šibre zadrži, osrednje šibre pa grede brez nadaljnega pospeška naprej in dobro strnjene zapuste ustje. Po izstopu iz cevi se začne raztros snopa (roja) na šir, ko ga je zadruga prej zgostila. Obrobne šibre zaradi trenja ob stene cevi ne pridejo pri strelu v poštev, ker se na svoji poti brez reda in pravil razprše na vse strani. Čim drobnejše so šibre tem več se jih obrusi. Natančnejšo sliko strela dobimo, če v isti višini postavimo več papirnatih tarč natanko drugo za drugo in v določenih razstojih. Zmogljivost šibrenice lahko ugotovi vsak lovec sam. V ta namen naredimo tarčo s premerom zunanjega kroga 75 cm in notranjega 37,5 cm. Ta kvadrata razdelimo z navpičnico in vodoravnico skozi središče v štiri enake krožne izseke. Vsako polje v notranjem krogu meri okoli 276 cm² in

je nekako trikrat večji kakor jerebica. Dve polji imata površino zajca, ki teče bočno. Zunaja polja se razdele vsako v tri dele, tako da ima tarča vsega 16 enako velikih polj. Notranji krog ima eno četrtino površine skupnega (večjega) kroga. Svoječasni poskusni zavod Wannsee je ugotovil, da pet šiber 3,5 mm (št. 8 na zajca) in štiri šibre 2,5 mm (št. 12) na jerebico vplivajo smrtno. Pogoji za to pa je, da se žival nahaja v jedru (sredi) snopa. Na poskusno daljavo 35 m bi moral srednji krog dobiti vsaj 10 zadetkov s šibrami 3,5 mm ali 48 s 2,5 mm. Če je v notranjem krogu več zadetkov, se strelna daljava, vsaj teoretično lahko zveča. Strelec tudi lahko sam ugotovi enakomernost raztrosa in stopnjo gostote zadetkov z ozirom na središče tarče.

Odstotek zadetkov izračunamo na tarči s krogom 75 cm premera s strelom na 35 m, če število zadetkov množeno s 100 delimo s številom šiber v naboju. Najodličnejše puške dosežejo 75 %, pravedne 60 %, dobre 55 %, zadostne 45 % zadetkov. Čez 60 procentne puške so le za dobre in najboljše strelce, ker bi povprečni strelci preveč zgrešili, od blizu pa žival preveč razbili.

Hitrost šiber 5 m pred ustjem (V_5) je povprečno 360 m/sek in se do 35 m pri 3,5 mm šibrah zmanjša na 240 m/sek pri 2,5 mm pa na 180 m/sek. Zadetna moč šiber (E_5) 5 m pred ustjem je velika — 230 m/kg, kar bi zadostovalo tudi za veliko divjad, malo divjad bi pa enostavno razneslo. Učinek šibrenega strela na živalsko telo je docela različen od učinka s kroglo. Hipni smrtni učinek nastopi pri šibrah že, če jih le nekaj predre kožo in te refleksivno vplivajo na čutne živce, ki so tik pod kožo. Če so ti živci zadeti na več mestih nastane nervozna motnja krvnega obtoka in srce odpove. Tukaj torej usmrča šok. Zato ni treba, da se razdero življenjsko važni organi kakor s kroglo. Seveda zadetek z eno šibro ali dvema na živec ne zadostuje, ker je ohromitev nezadostna in začasna. Tako zadet zajec se takoj le s težavo premika, pa si kmalu opomore in končno teče kakor da

ni zadet. Na prevelike razdalje je pa zadetna moč prešibka tako, da žival zadetka sploh ne nakaže, beži dalje, vendar pa klavrno pogine. To so potrdili poskusi. Pes streljan s 2,5 mm šibrami je padel na mestu mrtev, čeprav so šibre prebile le kožo in niso zadele življenjsko važnega organa. Ob enakih pogojih je bil streljan enak pes — narkotiziran. Pes ni bil usmrčen in niti toliko ranjen, da se je v kratkem brez posledic pozdravil. Zaradi narkoze živčevja ni moglo učinka šoka dalje voditi tako, da je krvni obtok nemoteno deloval. Zato lovimo lovsko pravično in streljajmo največ do 35 metrov ali 50 korakov!

Priredil M. Š.

Prvi koraki

Foto J. Cigler

PO UČINKU

Miha Krošelj

Večkrat, ko tako brez cilja s svojo zvesto spremljevalko Cenko blodim po naših livadah in gozdovih in ko končno utrujen sedem na štor ali hlod, nehote premišlujem naše lovsko življenje bodisi doma, v loviščih, v lovskih kočah, na sejah, posvetih ali v družbi posameznih tovarišev. V razgovoru s temi človek češče prihaja v razdvojen mnenja kljub temu, da imamo vsi en in isti cilj, enaka pravila oziroma predpise. Mnogo se je že govorilo, tudi nekaj pisalo, o vprašanju naših lovskih čuvajev. Večina družin to vprašanje še kar naprej stavlja na dnevni red

na svojih posvetih ali občnih zborih. Človek dobi vtis, ko da blodimo vsi lovci pri ureditvi vprašanja lovskih čuvajev, v nekem začaranem krogu. Ne moremo pa ne moremo dobiti pravega izhoda. Res je, da imajo vse družine tudi to vprašanje nekako nerešeno, vendar tako, da je pri večini članstva bolj ali manj kamen spotike. Sicer kar zadeva samega čuvaja in njegovo delo, kolikor to opravlja, nam je nekako jasno. Sprašujemo se pa, koliko je njegovo delo v skladu z ekonomskim izračunom, ker se ta pač ne sklada z gospodarskimi načeli oziroma zmogljivostjo

večine lovišč. Ko se v to vprašanje zamislim, se mi kar sama od sebe vsiljuje misel, koliko so nam v današnjem sistemu upravljanja čuvaji sploh potrebni? Vprašam se, kaj smo mi lovci? Ali nismo mi vsi čuvaji naših lovišč, da ne upoštevam celotne družbe. Petnajstletni obstoj družin in delo čuvajev v njih me sicer osebno vodi do zaključka, da te pač imamo bolj ali manj zaradi nekkih starih običajev in pa menda zato, ker je to nekje tako zapisano, da ta funkcija mora biti pri družini, ne glede ali je to ekonomično ali ne. Vem, da me bo ta ali oni morebiti obsodil, da imam studenčne misli. Vem pa tudi, če vzamemo v roke svinčnik, da nam pri večini družin račun pokaže, da gre celotna vrednost letnega odstrela za čuvajsko službo. Nehote se vprašam, kje so družbena načela samoupravljanja, ako pomislim, da je med nami mnogo lovcev, ki nesebično vlagajo mimo finančnih sredstev vse svoje lovsko znanje v lovišča, da ne omenjam fizičnega dela, ki ga opravljajo. Pravilno je to in vsa čast vsem takim lovцем, ker le tako lahko računamo na pravilno vzgojo naših mladih lovcev. Želel bi pa, da me pravilno razumete. Nisem s tem proti čuvajem oziroma čuvajski službi, a osebno sem za to, da se vršilca tega dela preimenuje v oskrbnika ali gospodarja. Beseda čuvaj zveni kar preveč po kriminalu. Mislim namreč, da ena oseba takih pojavov, kolikor nastopajo v naših loviščih, ne bo rešila. To je delo nas vseh, zlasti če pravimo, da imamo družbeno upravljanje. Ni pa s tem rečeno, da

oskrbnik ali gospodar ne bi imela tudi po tem vprašanju dela. Vsekakor bi pa bilo potrebno to delo tako stimulirati, da se plačuje po učinku, kakor vsa ostala dela, ki jih ta služba zahteva in ne kakor je to danes, ki praktično izgleda kot neko dotiranje. Ko pregledujemo oziroma sprejemamo letne proračune naših lovišč in ko gremo od postavke do postavke, vedno ugotovljamo, da postavka čuvaj po sedanjem ključu predstavlja 70 % vseh izdatkov kljub temu, da se vprašujemo na drugi strani, kaj je bilo za to storjeno. Ker pa povprečne družine nimajo posebnih dohodkov in člani že tako globoko segajo v svoje žepe za kritje proračuna s težnjo, da se temu izognemo, prihajamo nehote v drugo skrajnost. To je, da se proti svoji volji poslužujemo lovskega turizma. Tovariši lovci, nisem proti lovskega turizmu, strinjam se s tem, ni mi pa vseeno, kakšni turisti hodijo in love po naših loviščih. Kolikor mi je znano, se največ tega lova poslužujejo naši sosede z Jadrana. Ne gre mi v račun, da se za nekaj kovačev prodajamo, če pomislim, kaj smo preživeli in kaj se še večkrat za našimi mejami dogaja proti nam. Mi sami smo jih v našem glasilu že večkrat obsojali, vendar pa v takih momentih še zmerom nekako poniževalno dopuščamo, kar po pravilnem mišljenju ne bi smeli. Premislimo, pretehtajmo vse okoliščine našega dela, uredimo naše vrste tako kot nam to dopušča čas, da bomo lahko sprejemali goste in to iz gostoljublja ne pa iz kake potrebe.

Kam naj iztržimo plen*

Že dalj časa opažamo, da se vodi precejšnja konkurenca pri odkupu divjačine. Poleg Lovske zadruge so se pojavila razna odkupna podjetja, ki z vabljivimi cenami snubijo lovske družine, naj plen prodajajo njim. Tudi Lovska zadruga se trudi, da bi pokazala svojim dobaviteljem ugodnost prodaje odstreljene divjadi. Konkurenca med podjetji in zadrugo prav gotovo ni negativen pojav za člane lovskih družin, vendar pa pri vsem tem ne smemo gledati le na trenutne, mogoče nekoliko višje cene podjetij kakor so v zadrugi, temveč moramo pomisliti še na nekatere momente, ki so važni tako za zadrugo kakor za posameznika.

Lovska zadruga je gospodarska organizacija, ki smo jo ustanovili lovci sami, sami smo še vedno njeni člani, premoženje zadruge je premoženje celotne lovske organizacije. Prav to gospodarsko organizacijo smo ustanovili oziroma so jo, z namenom, da odkupuje plen lovskih družin ter obenem oskrbuje lovce z vsem potrebnim priborom. Z morebitnim ustvarjenim do-

hodkom pa razpolagajo ponovno člani Lovske zadruge preko upravnega odbora LZ. Velik promet v zadrugi bo omogočil tudi večji dobiček s tem pa se bodo tudi sredstva lovske organizacije povečala. Z uspešnim poslovanjem pa je omogočena (seveda če se posluje v duhu LZ) dobra oskrba članov z opremo, ki jo nujno rabimo pri izvajanju lova.

Ko imamo danes misel o konkurenci pri vnovčenju plena, se mi zdi zelo neumestno, da mora Lovska zadruga prepričevati svoje člane naj prodajo plen njej. Res je, da marsikoga premotijo nekoliko višje cene raznih odkupnih podjetij (vendar ne vedno), ki so pogosto le reklamnega značaja (posebno višjih cen praktično ne more biti, če podjetja poslujejo ob enakih pogojih. Pravo vrednost iztrženega plena pa predstavlja cena le tedaj, če za izkupiček plena lahko nabavimo ves potreben pribor, ki ga rabimo za naše lovsko izživljanje. Tudi odkupna podjetja ne odkupujejo uplenjene divjadi zato, da omogočajo lovskim družinam iztržek,

temveč zaradi dobička pri katerem pa naše lovske organizacije niso prav nič soudeležene.

Danes prodaja uplenjene divjadi ni več stvar posameznika, temveč osnovne lovske organizacije; ta pa mislim, da prav lahko usmerja prodajo plena.

Lovska zadruga je bila ustanovljena zato, ker se je pokazala potreba, potrebna pa nam je še danes, zato je naša dolžnost, da jo v njenih prizadevanjih podpremo. Lovske družine lahko dosežejo, da gre ves plen v odkup zadrugi, posebno pa še tedaj, če bomo člani lovskih družin čutili koristnost takega poslovanja.

Gotovo bi bilo to težko doseči, če bi bile v zadrugi znatno nižje cene kot drugod, posebno če se Lovska zadruga ne bi mogla dobro zalagati z lovsкими potrebščinami. Različne cene za uplenjeno divjad od cen drugih podjetij, je vprašanje zase, ki ga ne bi tu razvijal. Rad bi se pa zadržal pri oskrbi z lovskim priborom pri Lovski zadrugi. Razumem, da se mnogokrat zgodi, da je nemogoče založiti trgovino z raznim inozemskim blagom, ker Zadruga gotovo ni odvisna zgolj od lastne dobre volje in prizadevanja. Manj razumljivo pa je pomanjkanje posameznega artikla, ki ga proizvajamo. Neprijetno te dirne, če ti prodajalec sredi lovske sezone odgovori, da nimajo nabojev za šibrenice, ali da so pošli, ali da moraš iti po lovsko srajco drugam. Pa tudi tu moramo biti pravični s kritiko in upoštevati, da so včasih objektivne zapreke in težkoče. Tudi v drugih trgovinah čestokrat ni moči kupiti enega ali drugega artikla domače proizvodnje n. pr. pokrovk za lonce, ekonom loncev, čevljev določene številke itd. Vsekakor taki primeri niso reklama za zadrugo, zlasti ne pri članih, ki pridejo v Ljubljano prav z namenom, da se oskrbe z lovskim priborom. O vseh teh stvareh naj temeljito razmislijo vsi in pomagajo vsak po svojih močeh, da bo mogla Zadruga take nedostatke čimprej odpraviti. Predvsem naj bi o tem razmišljal upravni odbor Zadruge.

* Lovska zadruga nam je dala tole pojasnilo: Lovsko orožje, opremo in municijo kupujemo deloma doma, deloma pa v inozemstvu. Inozemsko blago lahko dobimo samo, če imamo za plačilo na voljo potrebne devize. Del potrebnih deviz, pridobljenih z lovskim turizmom, daje Lovska zveza, del pa si pridobimo sami z izvozom divjačine in deloma kožuhovine. Ker je deviz premalo, se premišljeno naroča najnujnejši pribor.

Mnogo skrbi in težav pa povzroča nakup lovskega orožja, pribora in municije pri domačih tovarnah. Ne samo, da je izdelava čisto površna in reklamacije ter zamenjava blaga povzročata zakasnitve, tovarne le prečesto ne izpolnjujejo sklenjenih pogodb, bodisi za municijo (tulci, netilke, smodnik) kakor tudi za orožje (Tovarna Crvena zastava v Kragujevcu še do danes ni dobavila pretežnega dela v letu 1960 kupljenih šibrenic in repetirk, netilk itd.) Vendar pa lansko leto vso se-

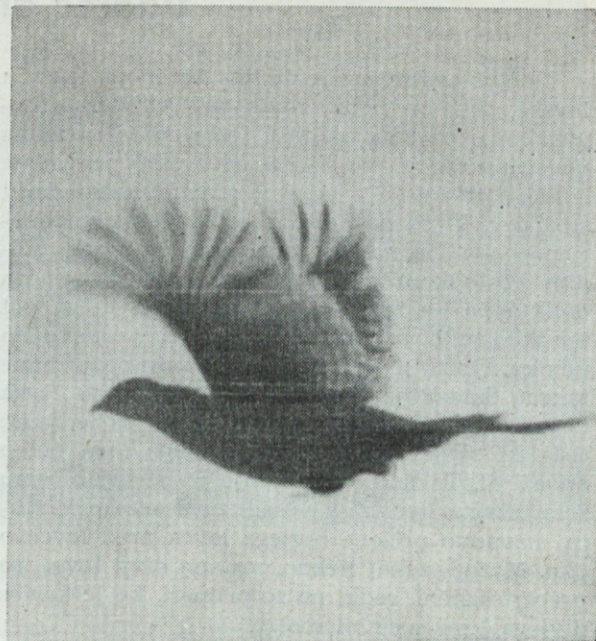

Foto A. Koprivnikar

Poleg dobro založene trgovine pa bomo člani zelo hvaležni za vsak strokovni nasvet, ki ga ne bomo dobili le iz komercialnega vidika Zadruge. Ne morem trditi, da takih nasvetov nismo bili deležni, vendar pa naj bi se v takih nasvetih zrcalilo še več tovarištva in da nanje ne bi čakali predolgo, zaradi pogovorov z znanci, ki se radi čez mero razpletejo. Beseda tovariš mora imeti posebno med lovci res svoj pomen.

To se le nekatere stvari, ki jih občutimo in ki včasih niso v popolno zadovoljstvo članov.

Teh besed nisem napisal zlonamerno, pač pa zato, ker želimo člani imeti tako zadrugo, s kakršnim namenom je bila ustanovljena.

Drago Oblak,
Sp. Senica

zono ni zmanjkalo nabojev s šibrami, saj jih je ob koncu sezone preostalo še čez 100 000. Le ob času tekmovalnega streljanja na glinaste golobe je zmanjkalo nekaj številkk šiber, ker so Lovske zveze v zadnjem trenutku zahtevale takojšnjo izdelavo nabojev za trening in tekmovanje. — Za lovske srajce tovarna ni izdelala blaga po naši želji. Ni namreč vsako blago dobro in zahtevamo le boljše flanelo, ki vpije pot. Tu je bila zopet zamuda. Seveda bi bila Lovska zadruga mnogo bolje založena, če bi kupila razno blago takrat, ko se nudi. Nerodno pa je, da se nudi večinoma izven sezone in leži v blagu do sezone mnogo denarja, ki ga pa nimamo; tudi cena bi morala biti višja zaradi obresti. Naša zaloga je vredna nad 30 milijonov dinarjev; več sredstev nimamo. Napake res da se pojavljajo, a je pri nameščencih zelo mnogo dobre volje, da bi jih ne bilo.

Udarec divjemu lovu

Kljub vsem neštevilnim ukrepom, ki jih lovske družine podvzemajo pri zatiranju divjega lova, pa se v zadnjih letih opaža ponovna povečana dejavnost divjih lovcev. To povečanje lahko v prvi vrsti pripišemo milemu kaznovanju storilcev, ki so navadno obsojeni le za nedovoljeno posest in nošenje orožja, in pa precej dolgim postopkom pred sodiščem. Od izvršenega delikta pa do izreka kazni je precej dolga pot ter tako tudi kaznovanje zgubi precej na svojem učinku. Občutnejše kazni se izrekajo navadno le takrat, kadar je možno zasačiti divjega lovca neposredno pri dejanju. Kako težko pa je, ve le tisti, ki se je pri zatiranju divjega lova polno angažiral. Takšno preganjanje pa je kljub temu zelo težavno ter traja večasih tudi leta in le slučaj navadno prižene divjega lovca pred lovčevu oko. Motivi, zakaj nekdo postane divji lovec, so precej različni, redki pa so primeri, ko je krivec divjega lova socialni motiv.

Ne samo, da divji lov povzroča lovskim družinam ogromno gospodarsko škodo, pojavljajo se tudi primeri, da je pri preganjanju divjega lova neposredno ogrožen tudi človek. Zanimiv pa tudi nevaren primer se je letos pred kratkim pripetil komaj dve uri hoda iz Celja, ko je eden izmed skupine treh divjih lovcev na begu streljal na miličnika. Končno pa se je divji lovec le moral vdati, ko se je obroč okoli njega popolnoma stisnil in ko ni bilo več drugega izhoda. Ta primer, ki verjetno ni popolnoma osamljen, pa kaže tudi na skrajno predrznost teh ljudi, ki so za svoje osebne koristi pripravljene žrtvovati tudi človeka.

Naj omenim še drug primer! Pri delu na polju je člana naše lovske družine zmotil strel v njegovi neposredni bližini. Sel je čez bližnji rob pogledat, kdo bi streljal. Na svoje presečenec je opazil v bližini zadeto srno. Tisti trenutek so se iz gozda pojavili trije maskirani divji lovci, od katerih je eden naperil puško nanj in mu zagrozil: »Če ti je življenje drago — niti koraka več naprej!« Ostala dva sta hitro zavlekla še vekajočo srno v gozd, jo kar tam dokončala in iztrebila. Kakor hitro so se divji lovci umaknili v gozd, je lovec takoj stopil domov po puško in za njimi, vendar prepozno in brez uspeha.

Lovska družina Vojnik je pred štirimi leti izvršila v predelu svojega lovišča skupaj z organi LM večjo akcijo. Kljub temu, da ta akcija ni dala posebnih rezultatov, je v tem predelu lovišča vse do preteklega leta divji lov zavrta. Od takrat pa je ponovno opaziti povečano dejavnost divjega lova in smo samo v preteklem letu zabeležili najmanj devet kosov izgubljenih srnjadi. Koliko kosov divjadi pa sploh nismo uspeli registrirati? Mirno lahko trdim, da še toliko.

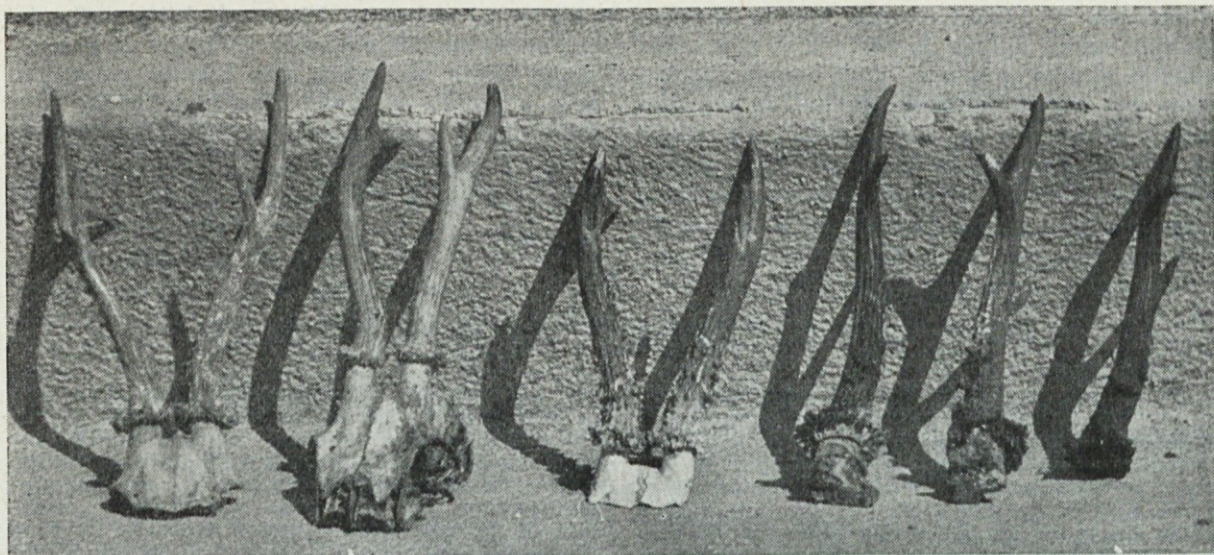
Največkrat so družinam divji lovci znani, vendar družine ne morejo ukrepati, ker nimajo dokaznega materiala.

Lovišče, ki se približno razteza v trikotniku Vojnik—Frankolovo—Vitanje je na svoji severni meji najbolj oddaljeno od sedeža lovskih družin Vojnik in Vitanje in tudi najbolj ogroženo. Meja obeh družin teče na severni strani med dvema precej visokima in strmima grebenoma Kislice in Stenice. Med obema grebenoma se odprta in travnata dolina dviga v terasah do svoje najvišje točke ter se konča v bogatem mešanem sestoji, ki se na vitanjsko stran polagoma spremeni v dobro zaraščene poseke. Medtem, ko se v frankolovskem predelu lovišča nahaja najlepša srnjad, je vitanjski predel bogat z gamsi. Kmetije dveh zaselkov Lipe in Lindeka pa so ob roboh doline prilepljene na sam rob gozdov in v obliki podkve posajene okoli Kislice in Stenice. Oblikovitost in raznolikost terena je izredno lepa, vendar pa je takšna, da lovec zelo težko pride neopažen v lovišče. Tu je bilo že od nekdaj leglo divjega lova. Kljub temu, da smo divje lovce dobro poznali, smo v teku let po osvoboditvi uspeli, da smo zasačili samo enega na delu. Lovci smo bili v tem predelu lovišča pri svojih obhodih stalno pod nadzorstvom teh mrharjev, ki so nas znali tudi zasmehovati, če je bila priložnost. V temni noči so do krvavega pretepli našega lovskega čuvaja. Vsi smo jih poznali in vsi smo

Zaplenjeno orožje divjih lovcev

Foto V. Dvoršek

Delo mrharjev

Foto V. Dvoršek

vedeli, da je takšno stanje nevzdržno. Strela so padali, padala je pa tudi divjad, vedno pa so nam manjkali dokazi. To stanje je trajalo vse do pred kratkim, dokler ni lovška družina energično prevzela pobudo v svoje roke.

*

Mrzle noči v mesecu marcu so brzeli številni osebni avtomobili po glavnih cestah, ki obrobajo lovišče. Na glavnih cestah so avtomobili vozili še z dolgimi lučmi, na stranskih že z zastrtimi žarometi. Iz avtomobilov so na vseh krajih lovišča izstopali oboroženi lovci, člani lovskih družin Vojnik, Vitanje, Konjice, Dobrna in Škofja vas ter se skupaj z organi LM, opremljenimi z najmodernejšimi tehničnimi pripomočki in psi stezosledci razdelili brž na četvorke, ki so šle hitro in tiho navkreber. Prepovedana je bila uporaba luči in javnih poti, izogniti pa se je bilo tudi potreba na vsak način srečanju z ljudmi. Cilj in naloge vseh so bile skupne: neopazno se čimbolj približati zaselkom Lipe in Lindeka in ob določeni uri blokirati kmetije v obeh zaselkih.

Z lovцем K. sva na razritem kolovozu in odmaknjeni kotlini parkirala avto in se pričela počasi in po gozdu vzpenjati proti strmim Stenice. Pri prečkanju kolovozne poti sva se komaj izognila nasproti drvečemu kolesarju in nekaj krepkih skokov je bilo potreba, da sva se ponovno izgubila v gozdu. Vsepovsod je vladala popolna tišina, samo visoko nekje nad nama je neprestano lajal pes. Povzpela sva se v višine in v prebujajočem se jutru opazovala spodaj posejane kmetije. Povsod je vladal popoln mir, le tu in tam je bilo mogoče skozi daljnogled opaziti skrbno zakrite lovice, ki so bili že v bližini kmetij. Točno ob določenem času se je začela akcija.

Trkanje na vrata, običajen jutranji pozdrav ter predložitev listin, potrebnih za izvršitev pre-

iskave. Sedaj se je pravo delo šele začelo. Temeljiti pregledi vseh prostorov, vseh mogočih in nemogočih kotov, podstrešij, napuščev, brskanje po senu in slami, prekopavanje gnojišč, pregled tal in še in še. Ničesar ni ušlo skrbnim očem. Nič niso pomagale trditve da iščemo zastoj. V začetku res ni bilo uspehov, kmalu pa so zveze, ki so brezhibno sodelovale sporočile: Našli smo prvi dve puški, čez nekaj časa že tri in tako naprej. Tudi v gozd je bila potreba iti po skrito orožje. Precej se je tega nabralo. Ni manjkalo odličnih nemških snajperjev, predelanih pištol za rakete v puške, karabink, dvocevnik in enocevnik vse do vodovodne pocinkane cevi, predelane v puško. Ravnotako pa tudi ni manjkalo srnjakovih rogov, pasti, nabojev in razstreliva.

Visoko je že stalo sonce in še vedno je v visokih strmih Stenice lajal pes, ko je bilo prvo dejanje končano. Zgledno sodelovanje lovcev in organov LM je dalo sadove.

*

Mladega in dobrega lovca, ki je bil poprej že dve leti član našega mladinskega aktiva smo zadolžili za ta ogroženi predel. Njegovi redni obiski v tem predelu lovišča, dajanje dvomljivih lovskih izjav, ki niso nič kazale na pravega lovca ter še nekaj skrajno previdnih ukrepov in že se mu je približal mlad divji lovec z vprašanjem, ali bi bilo mogoče dobiti takole nekaj nabojev. Nič lažjega kot to, samo zadeva mora ostati med nama. Če se zve, me bodo izključili iz lovske družine, mu je dejal. Že čez nekaj dni je divji lovec prejel prve naboje. Kmalu so prišle še druge zahteve in tudi tem je ugodil. Počasi, počasi se je znanstvo v krogu divjih lovcev širilo. Začeli so ga vabiti na divje love in pred njegovimi očmi preskušali orožje pri belem dnevu. Oskrbel je popravilo neregistrirane puške. Vse

te podatke je skrbno zbirala lovska družina. Zadnjih nekaj dni se je tovarštvo res nekaj ohladilo, vendar prepozno. Tudi namenoma privezan pes v strmih robah Stenice, ki naj bi s svojim lajanjem pravočasno opozoril na prihod nezaželenih gostov, ni pomagal. Tudi najbolj okorelemu divjemu lovcu ni njegovo zanikanje nič pomagalo, ko mu je ta naš mladi lovec dejal:

»Ali ti naj pokažem, kje imaš skrito puško in peljem na stojišče od koder si streljal na gamsa? Tvojo puško, za katero sem oskrbel popravilo, smo popravili v lovski družini in puško tudi fotografirali.« Res ni imelo smisla tajiti, zadeva je bila na dlani in tako se je klobčič začel odvijati v drugo dejanje, ki ga bo zaključilo sodišče.

Valter Dvoršek

Še enkrat razmislimo, ali je in bo prav

V pogledu lovskega turizma, ki se pri nas vsako leto bolj uveljavlja, se popolnoma strinjam s kritičnimi ocenami piscev, Petra Dobrile, Karla Raiterja in izvajanjem dr. Jožeta Ranta v 3. številki Lovca. Nisem proti lovskega turizmu, če bi v naša lovišča prihajali lovci, ki jim je pri srcu lovska disciplina in pieteta do naše divjadi, sem pa proti turizmu, kakršen se je izvajal zadnje dve leti v Pomurju. Moram takoj poudariti, da ne moremo vreči v en koš vse tuje lovske turiste, kajti med temi se najdejo tudi dobri lovci, ki jim ni samo do streljaštva. Tu moram omeniti Nemce, Švicarje in Dance. Predvsem Danci so res v pravnem smislu lovci, od katerih se lahko marsikaj naučimo, t. j. kako je treba iskati obstreljeno divjad in kako se ravna z orožjem. Na žalost pa pri lovcih iz juga vsega tega ni in v tem pogledu lahko govorimo samo o zelo redkih izjemah. Brž ko se le-ti pojavijo v lovišču, se prične »vražji ples«. Da pa je ta še bolj pester, pripomorejo njihovi nedresirani poenterji. Takšen lovski turizem imam za navadno mrharstvo in pogubo za naša lovišča.

Nekateri naši tovariši ali bolje rečeno nedelj-ski lovci, ki imajo zelo malo smisla za gojitev divjadi, vse preveč radi poudarjajo, da smo pač mi ravno takšni, da tudi mi na lovu zgrešimo, zastrelimo divjad, smo nedisciplinirani itd. Ne trdim, da tudi to nekaj ni res, vendar pa menim, da to ne more biti opravičilo ali zagovor za stvari, ki jih počenjajo tuji lovci po naših loviščih. To še predvsem, če se spominjamo bližnje preteklosti, ko so bila naša lovišča prazna in je bilo treba vložiti ogromno naporov ter prepričevanj, da smo dosegli to, kar imamo danes. Pa tudi danes še v marsikateri LD stvari niso najbolj rožnate, na splošno pa nismo niti dosegli predvojnega staleža divjadi, mišljena na področju Pomurja. Drži, da je lovski turizem trenutni izhod iz finančnih težav posameznih LD, kar pa ne bi smelo veljati za LD v Pomurju. Kolikor je še danes katera LD v Pomurju v denarni stiski, je v glavnem po svoji krivdi t. j. zaradi nesmotrnega gospodarjenja. Res je, da so imele LD zadnja leta nepredvidene izdatke, gradil se je lovski dom, povišal se je lovski sklad itd., so pa te izdatke v glavnem prebolele že v pretekli lovni sezoni. To je pokazal tudi obračun na letošnjih občnih zborih. Zagovorniki lovskega turizma se zelo radi sklicujejo na devizna sredstva, ki jih prinaša tovrstni turizem naši skupnosti, ne pomislijo pa na posledice, ki so že ali pa še bodo nastale v naših loviščih. Po mojem mnenju v nobenem pogledu prvo ne more odtehtati drugega. Mnogokrat je slišati zelo laskave govorce češ, Italijani so odlični strelci, imajo odlične puške, odlično municijo itd. — skratka imajo vse, nimajo pa najvažnejšega t. j. lovske kulture. Če je nekdo od tujih lovcev v enem dnevu uplenil 30 jerebic, je to za naše pojme že več kot rekord. Tovariši, ki to razlagajo vidijo samo plen, ne vidijo pa tega, da je tisti lovec porabil za uplenitev 30 jerebic tudi 200 ali celo

več nabojev. Če vzamemo povprečje 3 naboje na eno jerebico, kar se še nekeje tolerira, kje je potem 110 nabojev? Ali teh 110 nabojev ni povzročilo nobene zastrelitve divjadi? Brez dvoma je, vendar mi to največkrat pri končni oceni spregledamo, ker so pač tujci. Nihče me ne more prepričati, da bo naš lovec s puško dvocevko in našo standardno municijo povzročil na divjadi toliko škode kot pa oni z Browningom, z municijo odlične kvalitete, ki strelja na vsako razdaljo. Kako izgleda na primer v pozni jeseni, ko se dvigne kita jerebic, tedaj namreč že slabo drže kot temu pravimo, za njo pa se na razdaljo 70 in več metrov vsuje svinčena toča iz več Browningov, ki bruhajo toliko časa dokler v njih ne zmanjka nabojev. Mislim, da je k temu vsak komentar odveč. Splošno pravilo za lovce z juga pa je, streljaj toliko časa dokler divjad ne pade, ali se skrije ali pa zmanjka nabojev v puški. Še več, s šibrami streljajo tudi srnjad.

Takšen lovski turizem je za lovce gojitelje nevzdržen, nevzdržen pa je tudi za naša lovišča. Takšnemu turizmu je treba narediti konec dokler je še čas. Če bo šlo tako naprej, bomo imeli v nekaj letih prazna lovišča. Vsaka LD prej ko se odloči za ta korak, naj dobro premisli ali ne bo to v škodo njej sami ali njenim sosedom. Pozdravljam sklepe nekaterih družin ko pravijo, samo enkrat smo imeli tuje lovce pa nikdar več. V obrnjenem primeru pa lahko stavimo eno samo vprašanje? Ali se bomo lovci na račun lovskega turizma odpovedali lovskega užitku, še nadalje dopuščali, da se mrhari po naših loviščih, služili tujcu kot gonjači in za njim pobirali prazne tulce kakor je to omenil tov. Raiter v svojem članku? Pridružujem se tov. dr. Rantu ko pravi: Še je čas, da zapremo vrata takšnemu lovskega turizmu, vsak pravi lovec pa naj bo naš dobrodošel gost. Ne dopustimo, da bi tujec še enkrat opustošil naša prelepa lovišča, kajti nedavna preteklost nam je še v živem spominu.

Na koncu moram omeniti še en negativen pojav, ki ga je opažati pri našem lovskega turizmu. To je odnos naših lovcev do tujcev. Vedno sem zastopal stališče, naj bo ta odnos korekten in tovariški, nikakor pa ne hlapčevski. Toda na žalost so se v preteklosti dogajali primeri, ki niso častni za nas lovce. Po mojem mnenju ni na mestu, da se posamezne skupine tujih lovcev stavlja v privilegirani položaj in da se nasproti drugim delajo razlike, da se ocenjujejo po »kavalirstvu«, da si nekateri plačajo pravico do vodstva po lovišču, čeprav za to niso bili od nikogar določeni, da se vodijo individualni dogovori brez vednosti upravnega odbora LD, da se sprejemajo večje količine municije itd. itd. Mislim, da je tudi pri lovskega turizmu potrebno vsaj nekaj nacionalne zavesti, ter take pojave sproti odpravljati. S tem bodo odpadla vsa sumničjenja in kritika lovcev, kakor tudi javnosti.

I. J.

O KRAGULJIH

Lojze Simetinger

Preden preidem na nekaj doživljajev o lovu na kragulja, se mi zdi potreben obširnejši opis samca in samice kakor tudi mladičev, karšne sem pač spoznal v letih mojega lova nanje.

Kragulj, na Pohorju kurjenk, pri nas na Koroškem abuh (iz nemščine Habicht) je vreden zastopnik družine, ki je po njem imenovana. Kragulj je precej velik, močan ropar, nad pol metra dolg in nad meter razpetine čez peruti, z 20 do 22 cm dolgim repom. Samica je večja, in sicer za 12—16 cm navedenih mer. Po dokončani obarvanosti perja je zgoraj črnkasto sivorjav in pepelnasto plav, spodaj umazano bel s črnimi rebercami na vsakem peresu in z valovitimi črtami na kosmači. Kljun je roževinasto črn, voščenka svetlo rumena, oči izrazito rumene, noge rumene; značilni so tudi srpasti dolgi ostri kremplji. Mladi kragulji so zgoraj rjavi, spodaj svetlo rjavi s temnejšimi pegami srčaste oblike v sredini. Kljun, oči in noge so svetlejši kot pri starih. Pri mladičih, ki so še v gnezdu, so oči sive, oziroma meglene.

Da je bila ta ujeda pri nas pred leti bolj razširjena, sklepam po tem, ker najdem, oziroma vem za gnezdišča, ki so bila stalno zasedena, danes pa opuščena. Kragulja ne moremo šteti med izrazite selivce, redko pa prezimuje v srednji Evropi tako samec kakor samica.

Imel sem že primer, da sem ob gnezditvi 1947 v Fekovem v Koprivni ustrelil samico in pobral jajca, samec mi kljub dolgemu čakanju ni prišel pred cev. V sredi januarja naslednjega leta sem po napornem kunjem lovu počival pri kmetu Feku, ko se nenadoma pojavi pred svinjakom kragulj samec, razpodi kokoši po snegu in sam skoraj ni mogel iz njega.

Marca sem pri obhodu revirja prišel z Bele peči na Fekov vrh, pa me značilni »glia, glia, glia« opozori, da sem v zraku opazil samca in samico, ki sta krožila nad hribom in pozneje tam gnezdila.

Kragulj se ustali, kjer mu godijo življenjski pogoji. Najbolj mu ustrezajo gosti sestoji iglavcev ali listavcev z osredki polja. Gnezdo je navadno na visokem drevesu z močnimi vejami, najraje na jelki ali macesnu. Ploščato, precej obširno gnezdo je znešeno iz suhih vej in vejic, postlano pa z vejicami iglavcev, ki jih samec in samica od časa do časa obnovita. Sredina gnezda je plosko izbočena in postlana s puhom staršev. Gnezdo je stalno, ki ga vsako leto popravlja. Včasih staro gnezdo opusti in v bližini napravi novo, celo na istem drevesu, navadno višje. Konec marca in v začetku aprila se dvigneta samec in samica visoko v zrak, kjer se parita.

Samica znese 2—4 jajca od začetka do srede maja. Jajca so približno tako velika kakor kokoš-

ja, zelenkaste barve, včasih tudi rjavo pegasta. Samica vali kakor pribita na gnezdu. Imam primer, da je še strel ni pregnal iz gnezda, čeravno ji je odletelo pero iz repa. Ko sem si pred leti hotel ogledati mladiče, sem naletel na močan odpor. Izgledal sem kakor pleskar. Peruti samice so udarjale okoli moje glave, to se pravi, da zakonca branita svojo mladež pred napadalci. Sploh je kragulj izredno divje narave. Druži se le ob paritvi, sicer je samotar, je jako požrešen, nenasiten. Lovi zelo pretkano, leteč od drevesa do drevesa, od grma do grma ter se iznenada pojavi, ugrabi plen in že ga ni več. Skoraj ni roparja med ptiči, ki bi bil tako različnega letenja in bi znal tako spretno izkoristiti svoj let za napad v zraku ali na tleh. Pri iskanju ali zalezovanju svojega plena se zadržuje čim nižje pri tleh. Na tleh se pa premika poskakajoč; hoditi ga še nisem videl. Počiva na vejah, navadno tik ob deblu. Na skali kragulja še nisem videl sedeti, na strehi kmetuje pa samo enkrat. Mislim, da nimamo bolj nevarnega in škodljivega roparja kot je kragulj. Njegova nenasitnost in krvoločnost ga dela za najbolj nevarnega škodljivca malega in velikega lova. Vsa gnezda in poljska kuretina je v stalni nevarnosti pred njim. Loti se vsake živali, za katero domneva, da jo bo obvladal. Tako nista varna pred njim niti zajec niti veverica. Ni potrebno še po-

Foto L. Simetinger

sebej poudarjati, da mu služijo kmetije z domačo perjadjo za najboljša lovišča. In kmetija, katero je vzel na piko, se lahko nadeja njegovega stalnega obiska.

V ujetništvu je kragulj prav tako nesimpatičen kakor v divjini. Neukrotljiv je in niti za las popustljiv od svoje divjosti, krvoločnosti in požrešnosti, četudi je prišel kot mladič v ujetništvo. Njegova krvoločnost se ne ustavi niti pri šibkejših svojcih in sorodnikih.

Kot najuspešnejši lov na kragulja poznam klic ob času paritve in čakanje pri gnezdu, ko stara krmita mladiče. Bajе, da je tudi lov z uharico uspešen.

Bilo je pred 22. leti, ko mi je oče prvič izročil puško in dal dovoljenje za pokončevanje kraguljev v lovišču, kjer je bil s tremi že pokojnimi lovci zaupnik v Lukeževi planini, kjer so že takrat stale in še stoje mogočne jelke in macesni. Tam je bilo tistikrat tudi kraljestvo kraguljev.

Tisto pomlad sva z očetom pogosto zahajala v lovišče poslušat velikega petelina, polnila solnice in stikala za roparicami. Ko sva z očetom neko majsko jutro še v popolni temi prispela na Lukežev vrh poslušat petelina, se je obetal lep dan in na vzhodu se je porajala jutranja zarja. Vrhova Uršlje in Pece sta bila še vsa zasnežena, območja planin pa so bila že vsa črna.

Tisto jutro je petelin hitro odpel in ko je sonce obsijalo višje vrhove, sva z očetom sedela v bližini debele jelke, kjer sta kragulja že obnovila gnezdo in je samica pričela z valjenjem. Iz zaklona sva opazovala samico, ki je trdno sedela in z daljnogledom sem komaj opazil del telesa in rep. Ker je bilo plezanje na drevo nemogoče, sem se odločil, da postrelim kragulje, preden bodo mladiči. Še isti dan sem po dolgem utrudljivem čakanju uplenil oba kragulja. Dve leti potem kragulji niso gnezdili v lovišču in kmalu nato nam je okupator onemogočil lov.

Leta 1947 sem služboval pri Gozdni upravi Črna, v revirju Orožija, kjer sem se zopet srečal s kragulji. Tisto pomlad so gnezdili v Fekovem in Hudijevem nad Šmelcem. V Fekovem sem odstrelil samo samico in pobral jajca, samec mi pa kljub veliki previdnosti ni prišel pred cev. V Hudijevem sem se pozneje zabaval s kragulji, ko so se speljali in spretno v zraku lovili plen, ki sta ga prinašala samec in samica. Tistikrat mi je uspelo, da sem po nedolgem čakanju uplenil samca in dva mladiča; samici sem tisto leto prizanesel.

Po letu 1950 sem služboval na Uršlji gori, kjer sem se zopet srečal s kragulji v Suškem in v Homu. Ker pa nisem bil član tiste družine, je takrat lov na kragulje izostal.

Mnogo sem užival v letih službovanja na Pohorju, oziroma v nižjih predelih, kjer je naše lovišče, ker imam zopet opravka s kragulji.

Pred letom sem spomladi opazil, da kragulja obnavljata gnezdo in da se bodo od tam speljali dva ali pa trije mladiči. Ko so bili mladiči še v puhu, sem se odločil, da postrelim starše, enega mladiča pa da vzgajam. Račun pa je bil brez krčmarja in kraguljev ni bilo. Ko sem prvo jutro čakal, sem na večjo razdaljo obstrelil samico, ki je pa nisem našel. Tisti dan sem čakal samca do mraka in drugo jutro do devetih, vendar brez uspeha. Samec je tako spretno preletaval gnezdo, da nisem prišel do strela. Ta dan sem mladiče pobral in odnesel domov. Enega od njih sem vzgajal in je odrasel v lepega kragulja. Večkrat, ko sem mu dajal hrano sem si mislil, gorje onemu, ki pride v kremplje kragulja.

V letošnjem letu sem imel lep uspeh in mnogo užitka pri lovu na kragulje. V lovišču sta si kragulja zopet obnovila gnezdo in kmalu so bili mladiči stari teden dni. Že v zgodnjih urah sva se napotila z lovцем S. K. do gnezda, kjer sem imel že pripravljen zaklon. Po najinem prihodu je samica odletela ter z jeznim »pi pi pi pi« obletavala gnezdo, visoko nad drevjem, se večkrat nekoliko približala, pa zopet odletela. Ko sem z daljnogledom opazoval gnezdo, mladičev nisem nič opazil. Videl sem pa, da krožijo muhe okoli gnezda, kot znak, da se na gnezdu že mesari. Razne misli so mi šle po glavi, ko sem držal puško namerjeno na gnezdo, kako je bilo pred letom na tem gnezdu, ko sem odstrelil samico, samec pa je še dalje prinašal hrano, vendar mladičev ni krmil. Ko sem pobral mladiče, je bilo na gnezdu od enega dneva prinesenih 7 piščancev, 1 šoja, 1 veverica in še nekaj, kar nisem spoznal.

Spomnil sem se, da sem preteklo leto v drugi polovici septembra klical jerebe pod Čerpičem, a se mi ni nobeden oglasil, niti priletel, pa tudi spodil ga nisem. Ko sem zamišljeno, da v tem predelu ni jereba, nadaljeval pot, me je presenetil iz bližnjega grma vzlet kragulja. Za strel sem bil prepozen. Ko sem preiskal grmovje, sem našel panj, na katerem je kragulj mesaril jereba. Brez oklevanja sem se skril in čakal kragulja, da se vrne. Čakal sem le kakih 20 minut, ko sem z bližnjega drevesa sklatil vrnivšega se roparja. Dober mesec pozneje sem ob prvem snegu obiskal fazanja krmišča s hrano. Ko sem se vračal proti domu, me je presenetil klic jerebice in že sem videl tik pred seboj šest jerebic in nad njimi v divjem letu kragulja. Sam nisem vedel, kdaj je bila puška pri licu in po dveh strelih je kragulj strmoglavil.

V mislih na te doživljaje sem še vedno držal puško naperjeno na gnezdo, ko se nenadoma pojavi na gnezdu kragulj. Po strelu je kragulj obležal na gnezdu. Po dolgem čakanju je samica večkrat obletela gnezdo, ni pa sedla na nobeno mesto, primerno za strel. Čakala sva že preko

tri ure, a okoli gnezda je bilo vse mirno. Zato me tovariš spomni, da bi poskusil s klicanjem. In res, komaj sem trikrat na rahlo oglasil »pi pi pi« že slišim močan odziv »pi pi pi pi pi« in kakor blisk prileti samica na bližnje drevo, od koder je tudi poslednjič zletela na tla temnega pohorskega gozda.

DOBRA LETINA

Osnova vsega razvoja divjadi je prehrana. Kakor je važna letina za kmetijo, tako je važna tudi za lovišče. Zaradi muhastega vremena v zadnjih letih so dobre in slabe letine še posebno izrazite.

Pozebe uničijo brstje, iz katerega se razvijajo gozdni sadeži, predvsem želod in žir. Prav ta dva sadeža sta važna hrana naših parklarjev, ki ga kopljejo izpod snega in celo izpod ruše, ko že kali. V letinah, ko obroditva hrast in bukev, se prav hitro namnože glodavci (veverice, polhi in miši), posredno pa tudi roparice zaradi izobilja hrane, predvsem miši, ki so glavna hrana lisicam in drugim roparicam. Zavoljo tega so skoti številnejši.

Spominjam se, da je moj prijatelj uplenil lisico, ki je nosila 8 mladičev. Ni čudno torej, da se ravno te tako hitro razmnože, čeprav se nam zdi, da smo jih skoraj iztrebili.

Srnjad in jelenjad sicer nima zato številnejšega potomstva, toda potomci so krepkejši, odpornejši in hitreje dozorevajo. Že nekaj let tarnamo in ugibamo, zakaj ni normalnih prskov srnjadi.

Po mojih opazovanjih tiči vzrok prav v slabih letinah, ki se odražajo ne samo v tistem letu, pač pa celo v naslednjem. S tem mislim reči, če v letu obrode gozdni sadeži, zaleže tudi za naslednje leto, ko morda ni obroda. Najbolje bi bilo nekaj obroda vsako leto. Znano je, da hrast in bukev ne rodita vsako leto, dasiravno so dani vremenski pogoji.

V slabih letinah pokladamo divjadi dodatno hrano na krmiščih. S tem pomagamo divjadi preko trenutnih težav, nima pa taka prehrana posebnega vpliva na razvoj divjadi. Poglavitno je pri razvoju prehrana, ki jo nudi narava sama in ki jo divjad najraje jemlje. Mnogo je pa odvisno od vremenskih razmer. Lovec vpliva kvečjemu s pravilnim odstrelom. Ta razvoj gre z manjšimi razlikami skozi stoletja bolj ali manj enako odkar obstoji divjad. Lovec pa vedno ne spremlja tega dogajanja z opazovanjem in često sklepa za mizo in seveda dostikrat napačno.

Res so primeri, da je kakšno sezono bogat plen zajcev, je pa opaziti naslednjo sezono celo več zajcev. To gre sicer v račun streljačem —

V tem letu so na področju Mislinje, Tolski vrh, Završe in Paški Kozjak gnezdili štirje pari kraguljev. Od teh sta bila dva pokončana. Mladiči pa že redno obiskujejo dvorišča kmetij.

Upam, da sem nekoliko opisal, kaj je in kakšen je kragulj, da ga tisti, ki ga še ni poznal, ne bo zamenjal s kanjo.

zagovornikom mrharstva. Tak pojav pa je zgolj posledica dobrega leta za razmnožitev. Ker je zajec glodavec, se stalež mahoma dvigne tako, da se nam zdi kot bi se zajci od nekod priselili.

Lovec, ki opazuje naravo, bo lahko napovedal kakšen bo lov, koliko lahko brez škode odstreliti itd. Kakor kmet, ki pozna svojo kaščo, bi moral tudi lovec poznati svoje lovišče. Zato pa lovci, ki poznajo lovišče in divjad skorajda po imenu, dobe brez težave svoj plen.

Pri vsem tem ne smemo mimo naravnega nihanja v staležu divjadi, čemur je zopet vzrok prehrana. Prehrana se pa menja zaradi spreminjanja strukture gozda. Gozd se vedno bolj goji, vedno manj je raznega grmičevja, ki ga divjad z lahkoto dosega. Danes vidimo precej naše srnjadi na polju in ji je gozd le še zavetišče. Ni posebnost srno pri belem dnevu videti na polju, celo blizu naselja. Nerazumljivo domača je. Ko divjad uplenimo, je koristno, da ji pregledamo želodec (vamp) na vsebino. S tem bomo razvozljali marsikatero neznanko živalskega sveta. Ne-koč sem odprl želodec lisice, ki je bil sumljivo natlačen. Na moje presenečenje je bil poln mlečne koruze. Lisica sicer ne dela škode na posevkih,

Stane Nosan, član LD Ribnica s svojim plenom

sem pa ugotovil, da je pobrala ostanke za divjimi prašiči.

Dobra letina se odraža tudi na zunanosti divjadi, pravočasno se prebarva, kožuharjem prej dozori dlaka. Srnjak in jelen pravočasno očistita rogovje.

Ko smo že našli ključ do narave, moramo misliti na pravilno žetev, to je pri lovcih pravičen odstrel, ki je osnovni dohodek družinskih blagajn. Odstrel mora biti dobro pretehtan, streljanje pa vestno in premišljeno. Pravičen lovec strelja le kadar natančno ve, kaj in kako strelja in je dobrega učinka strela vseskozi gotov, da ne zastrelji ali pa ne razmrcvari plena. Prav to velja tudi za kožuharje. Loviti jih takrat, ko dajo zgolj točke, je nesmisel. Vse drugače je lovcu

pri srcu ko odira zrel kožuh lisice, ga suši, obrača in občuduje. Tudi to je lovsko izživljanje.

Lovci često jadikujejo zavoljo mile zime, češ da ni dala lepega krzna. To prav malo drži ali nič. Odvisno je od letine, ki naredi svoje, da krzno dozori celo konec oktobra, ko še morda ni padla prva slana. V taki letini zadostuje, da se lisica povalja v pšeničnem strnišču in že ji dozori kožuh.

Najboljša letina odkar lovim je bila 1958/59. Takrat sem uplenil 14 lisic in precej drugih kožuharjev. V lovišču LD Ribnica je padlo 50 lisic in vsa planirana divjad ter celo nekaj več.

To sezono je bila kožuhovina prvovrstna.

Stane Nosan, LD Ribnica

Potepuški psi in še kaj

Mislím, da ni lovišča, ki ga ne bi bolj ali manj vznemirjali klateči se psi, ki so nevarni uničevalci divjadi. Zlasti spomladi, ko si srnjad še ni opomogla. Tudi močno breje srne so kaj lahek plen podivjanih psov. Zelo ostro in vztrajno gonita psa, ki se navadita, da lovita v dvoje. Zajec se takšnih zasledovalcev s svojimi kljukami še reši, srnjad pa, ki beži v ravni črti, psa po daljši gonji navadno dobita in uničita.

Takšnim psom je zelo težko priti do živega. Posebno velja to za hribovite in nepregledne predele in če vrhu tega psa še tiho gonita.

Kljub temu pa bomo območje lovišča, v katerem zasledimo takšne roparje, vztrajno nadzorovali. Prej ko slej prideta nekomu pred cev. Naj opišem dogodek, kako smo pred nekaj leti poslali v pasja nebesa štiri pse, ki so ropali v dvoje.

Ko sem julija 1955 v območju Srebretove v neki senožeti čakal srnjaka, nenadoma prekine tišino gonja dveh psov, ki se hitro približuje po strmem pobočju. Jaz se takoj prestavim k ograji pri obronku gozda želeč si, da bi psa prestregel. Vendar sta gnala mimo mene kakih 100 m globoko v gozdu in jih zaradi nepreglednosti nisem niti videl.

V jeseni istega leta, ko sem v istem območju malo niže čakal golobe, sem jih slišal še dvakrat goniti, a nisem imel uspeha. Naslednje leto se zopet odpravim v prej omenjeno senožet, takrat žal brez puške, ker sem jo imel pri puškarju. Spremljala me je braka jazbečarka Bianka. Oprezno stopam po visoki travi in iščem z očmi srnjaka, ki je imel kapitalno rogovje. Za tem srnjakom si je marsikateri član grizel kolena po strmem pobočju. Namesto srnjaka pa zagledam kakih 40 korakov pod seboj močnega lisjaka, ki je lovil kobilice. Ko ga nekaj časa opazujem, odprčim psičko. Ta ga je kake pol ure ostro gonila, kar je bila šola za psa, ko že nisem mogel streljati.

Pozneje, ko sem se vračal proti domu, sem pri že napol podrti koči na Kovšakovem vrhu pomalical. Ko sem si hotel prižgati cigareto, me opozori psička z renčanjem. Dlaka po hrbtu pa se ji je naježila. Gotovo je dobila v nos človeka, pomislím. Ker pa ni bilo nikogar, me je premagala ravednost in psičko sem takoj sprčil. Kar nekam preveč oprezno je počasi šla po grebenu, ki je od kočice okrog 60 korakov dobro vidljiv. Od tam je krenila po stezi, ki se cepi na južno stran pobočja in je od kočice nepregledna. Nekaj minut je bilo vse

tiho, naenkrat pa močna gonja in cviljenje psičke, ki se je hitro približevala po stezi proti grebenu. Tik na grebenu sta jo dohitela in jo popadla dva psa. Brž zgrabim najbližjo preklo in odhitim psički na pomoč. Pes, ki je bil manjši je takoj, ko me je zagledal zbežal, psica, ki je bila volčjakove velikosti me je renče čakala, da sem jo s preklo krepko ogrebel in je cvileč zginila.

Ako ne bi bil brez puške, bi uplenil lisjaka in oba psa. Tako pa sta jo kljub prizadevanju lovcev tudi tisto leto odnesla.

Drugo pomlad sta ista psa na neki senožeti dohitela srno, katere vekanje je slišala ženica, ki tam blizu stanuje. Takoj ji je šla na pomoč in s krepelcem odgnala oba psa. Nudil se ji je pretresljiv prizor. Srna, ki je bila breja, je kljub temu, da je imela razparan trebuh in mladiča že skoraj zunaj, še zmeraj živela. Ženica je to takoj javila lovcem, kakor tudi imena lastnikov obeh psov, ki smo jih takoj pokončali.

Dne 27. maja 1957 me je dan našel na visoki preži pod Hlivnikom. Ker do 5. ure ni nič izstopilo, sem se odločil, da grem pogledat še v Obrovo senožet, kjer je izstopal srnjak, pri katerem sem eno leto pozneje spoznal, kakor že štirje lovci pred menoj, da je senožet mnogo večja od srnjaka. Ko pridem po grebenu do Hlivnik Kuhlove meje zaslišim, da nekje pod Obrovo senožetjo podira gozdni delavec les. Ne morem se prav odločiti, kam bi krenil, ker pri takem hrušču srnjak gotovo ne bo izstopil v senožet. Iz zamišljenosti me predrami šum pod menoj in opazim kakih 90 korakov pod seboj srnjaka, ki beži z dolgimi skoki poševno od grebena po pobočju proti potoku. Po kakšni minuti slišim zopet lomastenje in že vidim volčjaka in močnega križanca, kako s sklonjenima glavama tiho tečeta po sledu srnjaka. Da bi streljal ni bilo časa saj sem videl le nekaj skokov, potem mi ju je zakrila razna podrast in drevje. Jeza me popade in sam sebi očitam, zakaj nisem puške takoj pripravil, ko sem videl srnjaka bežati. Tako pa sem bil z nabito puško brez moči. Na vrat na nos odhitim po grebenu v Hlivnikovo poseko, od koder je lep razgled na severno stran pobočja, če bi od tam kaj opazil.

Po polurnem čakanju nisem opazil nič, obenem sem se tudi malo ohladil, da sem lahko bolj preudarno razmišljal. Ker sta gonila poševno od grebena proti potoku, sta prignala sigurno z južne

Foto R. Robl

strani. Pes se po gonji navadno vrača po lastnem sledu. Takoj sem poiskal mesto, kjer naj bi psa greben prečkala in se spraval pod neko drevo. Kar prijetno je bilo čakanje v objemu žarkov majskega sonca. Po dveurnem čakanju, ko sem skoraj že obupal, da roparjev ne bom več videl, zaslišim skoke. Skozi grmovje je prisopel srnjak lep šesterek, očitno že skrajno izmučen, tik za njim pa volčjak. Roj šiber št. 2 v vrat ga zadene, obležal je v ognju brez glasu. Nekaj korakov za njim je pridrvel pajdaš, se za hip ustavil ob mrtvem vodju in kroglja ga je podrla. Srnjakovi skoki so se izgubili nekje med gostim drevjem. Bil je rešen.

Nekaj dni pred tem dogodkom so v tem okolišu našli dvojce od psov raztrgane srnjadi in če k temu prištevamo še vse tiste, ki jih ne najdemo, je število gotovo večje, si lahko predstavljamo škodljivost potepuških psov.

V našem lovišču prevladujeta gams in srnjad. Stalez zajcev je skromen, saj imamo letni odstrel le od 10—12 zajcev. Nanje lovimo na brakadah s kratkonogimi goniči kot je brak jazbečar. Ti goniči pa nekaterim lovcem niso všeč. Na vsaki brakadi boš slišal, da so za nič, saj gonijo le 20 minut do pol ure. Ne morejo pozabiti časov, ko se je streljala srnjad še na brakadah in je bil dober vsak križanec samo, da je glasno gonil. Trdijo tudi, da je bila v tistih časih srnjad težja v mesu in rogovju. To pa baje zato, ker so gonili tja v deveto deželo in srnjad temeljito premešali, da ni moglo priti do sorodnega parjenja.

Ob takšnih izjavah se nehote spomnim na zgoraj opisani dogodek, ko sta psa gonila srnjaka nad 2 uri in bi ga tudi ugonobila, če ne bi prišla pred cev. Marsikatera srnjad je v tistih časih končala med ostrimi zobmi goničev. Upadanje telesne moči srnjadi bi bilo iskati v slabi prehrani. Nekdaj so številne poseke z najrazličnejšimi podrastmi, ma-

linovjem, robidovjem in raznim grmovjem in zeliščjem nudile kaj izborna prehrano. Res je, da je stanje kinologije v družini kritično, saj premoremo le 3 pse. Lovci, ki imajo veselje do štirinogega pomočnika, stanujejo večinoma v skupnih blokkih in je vzdrževanje psa nemogoče. Tisti, ki pa imajo pogoje, jih nočejo z izgovorom, da ne utegnejo za šolanje. Z malo dobre volje pa bi lahko tudi to vprašanje rešili. Mislim, če imajo čas za lov, bi utegnili tudi za šolanje.

Mogoče bi se pri nas izkazal visokonogi gonič, izšolan v lovišču z dobrim staležem zajcev in ki bi puščal srnjad v nemar. Šolanje pri nas bi bilo brez uspeha, ker bi povsod naletel le na srnjad ali celo na gamsa. Zato sem mnenja, da je za naša lovišča najprimernejši brak jazbečar, ki je vsestransko uporaben. Je dober gonič, oster na roparice in kar je glavno, izvrsten za delo po krvnem sledu. Brez njega bi lovišče s pretežnim staležem gamsa in srnjadi sploh ne smelo biti. Vsako leto se tudi nekaj zastrelji in pogine v mukah in za družino brez koristi. Seveda od braka jazbečarja ne moremo zahtevati, da bi zajca gonil uro in še več kot visokonogi gonič. Ako ga poišče ter goni do strelca, kar bo v naših razmerah z lahkoto opravil v pol ure je za njega dovolj. V vsakem grmu pa niti odlično šolan posavec ali istrijanec pri nas ne bo dvignil zajca.

Strma skalnata pobočja nudijo v lovišču precej naravnih lisičin in jazbin. Na pohodih po lovišču se z lisico pogosto srečamo. Da bi jih lahko držali na kratko, bi morali pripraviti nekaj mrhovišč in ne bi smeli biti brez dobrih jamarjev, kar bi nam nudilo mnogo več lovskega užitka kot pa nastavljeni cianvodikove ampule, ko lahko z lovčevu malomarnostjo ali nesrečnim slučajem ogrozimo življenje nepoučenih ljudi.

Justin Orešnik Žerjav

AVGUST

Ing. Pavle Ažber

Obzorje je zardelo v prvi jutranji zarji. Vse naokoli v gozdu je mirno, le visoko gori na vitki jelki se igra mala veverica. Ravnokar je preskočila košato vejo in se ujela na sam vršiček, da se je ta zelo nevarno upognil. Z njega so se utrnile rosne kapljice, ki so v svetlobi porajajočega se jutra zažarele kot dragoceni rubini. Vse je spokojno tiho, le spodaj v mali planinski vasi se zaspano oglašajo petelin.

Narava izgleda kot izumrla, toda izurjeno lovčevsko oko kmalu opazi na trati kraj pota dolgouhca, ki obira vlažno deteljico. Očividno mu dobro tekne, le tu in tam ga nekaj zmoti, da vzdigne glavo in napeto prisluškuje. Danes mu nekaj ni po volji, ne more se prav pomiriti. Mogoče ga moti ravno ta tišina. Zopet odgrizne list regrata a takoj prežeče dvigne glavo. Ne sliši nič sumljivega, vendar kljub temu ves prevzet z neznanim strahom odskoči v gozd. Tisti trenutek stopi izza debele smreke prožna postava z risanico v roki. Z lahkimi neslišnimi koraki se bliža košati bukvi. Pritisne se ob njo tako, da se sivina njegove obleke spoji z barvo debla.

Dolgo je zopet vse mirno brez gibanja, ko se izpod bukve oglasi mehak glas pie, pie. Skozi vejevje prodre droben sončni žarek, ki plaho tiplje med listjem, takoj za tem zažarijo vrhovi planin v nebrojnih sončnih pramenih.

Med vitkimi smrekami se je pokazala rdeča lisa, zopet se je pojavila ob malinovem grmu, nato pa utonila v zelenju nizkega gabra. Tam je za trenutek obstala, dvignila rogato glavo in motrila okolico v smeri proti ogromni bukvi kraj pota. Hotela je ponovno prestopiti; na veji se oglasi šoja, ko odjekne strel.

Rogati ženin je za trenutek obstal kot ukopan, nato pa zdrsnil v rosno zelenje. Na vratu so se mu pojavile rdeče kapljice, ki so počasi polzele po podhrtevajočem telesu in se izgubljale v zemljo. Velike oči, ki so še trenutek prej motrile okolico v neugnanem življenju, so se skalile.

Glava je omahnila v zeleno mahovje.

To je avgust, mesec strasti in neugnanega hrepenenja. To je čas porajajočega se novega življenja in odmiranje starega, to je čas največjih slasti in hkrati največje prevare.

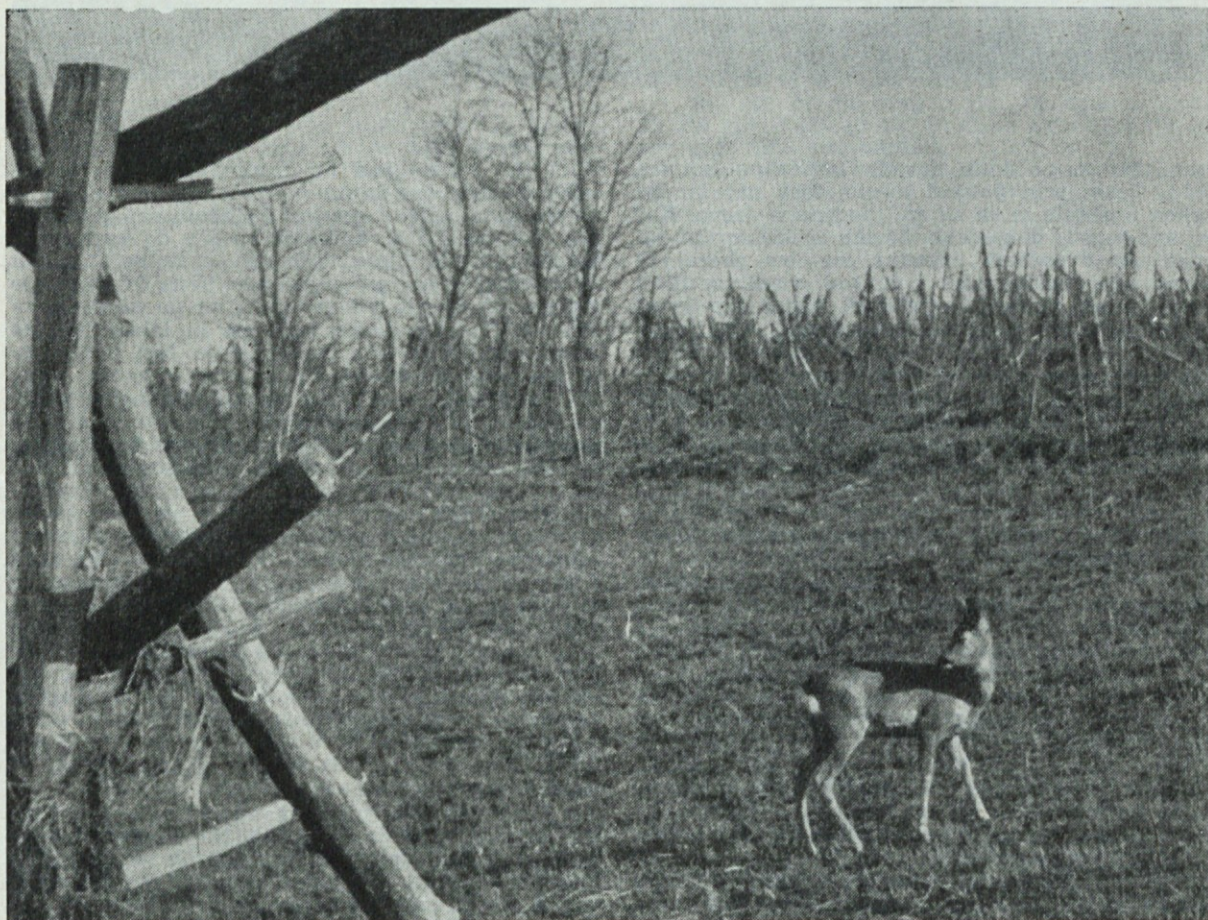
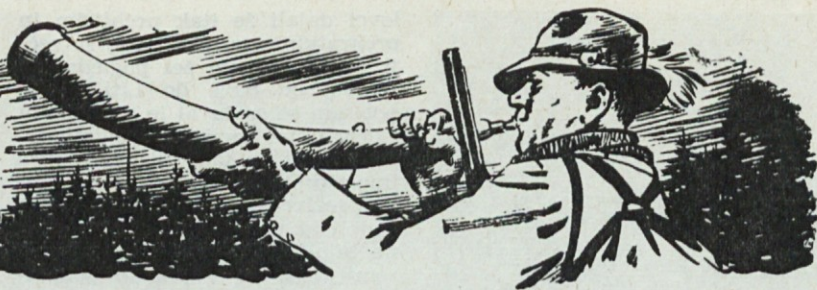

Foto R. Cenčič

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Ampule samo v volčja lovišča

Nisem nasprotnik cianvodikovih ampul, če jih lovsko pravično uporabljamo tam, kjer ni druge možnosti zoper volčjo zalego.

Naša lovska družina je v lov. sezoni 1958-59 nabavila 100 ampul, uspeh pa je bil kaj klavrn. Niti petnajst lisičjih kožuhov ni viselo ob zaključku sezone, vštevši tudi one, ki so padle pod strelom ali končale v železju. Kje je ostalo 85 ampul? Ali so res nerabne ali pa so še v rokah lovcev? Tedanji gospodar družine je na primer izjavil, da so ampule skoraj vse zanič. Volčjak da je pojedel več ampul pa mu ni nič škodovalo. (Morda je požrl cele?)

Drugi primer pa govori ravno nasprotno. Steklena kroglica je povzročila smrt devetletnega fanta (v gozdu nad Mežico).

Leta 1959-60 je zgubila življenje šestletna deklica, tokrat pod obronki Smrekovca v bližini Črne. Pozneje so ugotovili, da je bila ampula več let stara, toda smrtna.

V sezoni 1959-60 so v družini zopet zaprosili za nabavo ampul, pa jih niso dobili. Osebnostno vem, da najbolj vneti še hranijo kakšno ampulo in jo nastavljajo. Tako sva 18. maja 1961 šla z ženo po prekle za fižol v gozd, oddaljen od doma le 15 minut. S seboj sem vzel tudi psičko Bianco, oprčeno. Ko sem nasekal dovolj palic, pravi žena: Bianka je žejna ali lahko gre pit vodo. Kar spusti jo, ji rečem (potok ni bil oddaljen niti deset metrov). Res ji sname ovrtnico in že je čofotala po vodi. Nenadoma vse skupaj utihne. Zažvižgam, nič; no šla je pač domov, čeprav še ni nikdar to storila odkar sem jo vodil na vse vrste lova. Toda tudi doma je ni bilo. Vzel sem puško in šel gledat, kaj je z njo. Niti trije strelji je niso priklicali. Razno sem si mislil; morda je šla s kakim otrokom, saj jih je zelo rada imela, kljub temu da je na lovu pokazala vse odlike lovskega psa. Pet tisoč nagrade sem obljubil, kdor mi jo vrne. Čez 8 dni mi pride gozdar iz revirja Mučeva povedat, da jo je našel. Ležala je v vodi ob

majhnem gorskem potočku, v čeljusti pa je trdno držala kot za oreh velik kos mesa in zdrobljeno cianvodikovo ampulo.

Zato naj bi z ampulami ravnal le večji poklicni lovec in zgolj v krajih, kjer so še volkovi. Lovci, ki imajo svoje poklice in službe, ne utegnejo vestno nadzorovati položene strupene vabe ali pa niso dosti večji strupljenja.

Vem za primer, da so lovci nastavljali ampule proti vsem predpisom, preblizu javnih poti in naselij. Pa z ampulami je že itak urejeno s prepovedjo uporabe. Zato bi bilo nadaljnje razpravljanje odveč.

Ernest Orešnik,
LD Pogorevc

Poslednje spominčice

Zgodilo se je na Višelnici pri Bledu 25. IV. 1961. Šestletna Tončka Pretnar je šla z drugimi otroki njene starosti nabirat spomladno cvetje na travnike pod gričem Višelnico v Gorjah pri Bledu. Nabrala je že lep šopek spominčic, ki jih je hotela podariti svoji mami. Naenkrat je opazila v travi pred seboj majhno, svetlo, stekleno kroglico, v kateri je bila neka tekočina. Radovedno jo je nekaj časa ogledovala v svoji ročici. Otroška radovednost jo je premagala, morda je kaj sladkega v njej, djala jo je v usta in — stisnila z zobki. Kroglica je počila in smrt je uničila mlado bitje. Zastrupila sem se, je še kriknila in padla mrtva na travnik, posejan z neštetimi cveticami, ki so postale njen mrtvaški prt. Prstki njene otrple ročice so se razklenili in spustili na tla šopek spominčic, ki so potem na livadi ovene in jih ni nikoli prinesla svoji mami.

Nad to pretresljivo nesrečo, ki se je zgodila na območju LD Bled, smo se vsi lovci vprašali, odkod je prišla cianvodikova ampula v ta kraj, ki je povrhu za strupitev lisic docela neprimeren. Zaradi takih nesreč je naša družina vsem članom že lansko leto prepovedala polagati ta strup in ga tudi ni več nabavila. Morda je ampulo

z vabo pred bogve kdaj in odkod prenesla na usodni kraj kaka ptica. Skratka, mnogo je možnosti, da pride do takih nesreč s tem nevarnim strupom, ne moremo pa nikogar dolžiti ali pa iskati pravega povzročitelja nesreče. Namenoma tega prav gotovo noben lovec ni storil. Možna pa je malomarnost pri polaganju in kontroli ampul.

V našem glasilu »Lovec« je bilo napisanih od raznih avtorjev že precej člankov, ki so razpravljali o uporabi cianvodikovih ampul za strupitev roparic in ki so izražali razna mnenja in dajali nasvete. Zato tega ni treba ponavljati, ker je vsakemu lovcu znano. Vprašamo se lahko samo eno: Ali je vredna žrtev mladega življenja za tistih nekaj lisic, ki jih dobe lovci na cianvodikove ampule? Odgovor je jasen in en sam!

Odkar sem lovec in tega je več kakor 40 let, sem bil vedno nasprotnik strupitve roparic, razen morda volkov v oddaljenih in popolnoma naseljenih krajih in nisem v svoji lovski praksi položil niti ene zastrupljene vabe. Našel sem pa obilo zabave in lovskega izživljanja predvsem pri zatiranju lisic z jamarjem, s pogoni in s čakanjem ob mesečini v snegu na pripravljenem mrhovišču. Če pa se že nikakor ne moremo odreči strupitvi, potem naj bo to primerno prirejeno mrhovišče s položnim strihnikom, ki ni tako nevaren in kmalu zgubi svoj učinek.

Ukrep LZ Slovenije, ki je z objavo v časopisju prepovedala uporabo cianvodikovih ampul in uničenje njih zalog, je bil več kakor umesten in ga prav gotovo vsi pravi lovci toplo pozdravljamo. Žal, da je bil morda nekoliko prepozen!

Weibl Jože, LD Bled

Karlova preža

Zamiseli se je rodila mrzlega decembrskega jutra, ko je Karel sedel v rogovili starega hrasta in čakal lisjaka. Veja ga je neusmiljeno žulila v podaljšek hrbta,

Foto D. Lenarčič

premakniti se pa ni upal, da ne bi zbegal težko pričakovane lisjaka. Mraz je pritiskal in Karel je čutil, kako ledeni in vedno bolj zgublja trdno oporo na veji. Takrat je prišel mimo hrasta — lisjak, lep, ponosen, s košatim repom. Karel je hotel brž napeti petelina, a prsti so bili otrpli, roka lesena in strel je šel daleč, daleč za košatim repom pa tudi bogat zaklad »strokovnega« besedišča, ki bi ga mirnemu Karlu ne prisodil.

V tistem jutru se je rodila zamisel o visoki preži, s katere ne padeš zlepa in te tudi manj zebe. Še isti dan, ko se je Karel doma otajal in ogrel je šel na delo. Ko so prijatelji videli njegovo stvaritev, so mu navdušeno pomagali. Na družinskem posvetu so preži določili kraj v čreti pri ribniku, kjer so utico postavili na 6 metrov visoko ogrodje. Lep razgled nudi preža daleč preko jase Hočkega gozda do Brd in Pohorja, preko Slivniškega polja in ribnika. Ponosno se ozirajo člani LD Hoče na prežo, ki se z glavne ceste proti Slivnici lepo vidi, kako kraljuje nad belimi brezami in temnimi smrekami.

Davorin Lenarčič, Maribor

Namesto race merjasca

Ko sem se dne 29. januarja 1961 vračal z lova na divje prašiče, na katerem so nekateri naši

lovci dajali že itak prehitrim in prekratkim prašičem zgolj še večji pospešek, sem šel pogledat za racami od Save do Litije. Vso pot sem se srečaval le z mnogimi sulčarji, beličarji in drugimi vrstami ribičev tako, da race niso imele prostora ob vodi, da bi lahko preživele lep, sončen in miren nedeljski dan, kolikor bi seveda ne bilo tudi lovcev ob vodi. Ko sem prišel že v bližino ponoviškega gradu, sem se kar zdrznil od strela s kroglo. Na ta strel so se na drugi strani Save le dvignile tri race, na moji strani pa velika kanja in vsi so po nekaj krogih odleteli v varnejše kraje. Tako sem ostal brez vsakega upanja na kak uspeh.

V jezi na tako streljanje ob vodi, sem kmalu nato zaslišal drugi in malo potem še tretji strel. Ko sem prišel v višino, kjer naj bi bili oddani strelji, mi je že odhajajoč naš lovec Jože Vozelj veselo zaklical: »Prašiča sem ustrelil!« Nisem mu mogel verjeti, ker si nisem mogel predstavljati, kje naj bi bil prašič. Pa mi je Jože pripovedoval: »Ker imam zvečer službo — je namreč strojevodja — in sem se naspal, sem se hotel še pred službo naučiti čistega zraka in sem vzel svojo trocevko, da bi pogledal za racami. Srečaval sem pa samo ribiče. Ko sem bil nasproti ponoviškega gradu, sem opazil na drugi strani Save — to je prav pod Maljakom, kjer so vedno divji prašiči, da se nekaj črnega premika ob grmovju poleg struge. Takoj sem ugotovil, da ne more biti drugega kot divji prašič. Pomeril sem in ustrelil, na kar se je prašič umaknil v grmovje. Zaklical sem fantu, ki je bil tam v bližini, da naj vrže kamen v označeno grmovje, kar je tudi storil. Prašič je nato prišel zopet na čistino in jaz sem zopet ustrelil. Po tretjem strelu je prašič padel, zelo zarjul in nato obležal na sipini.«

Jože mi je pokazal kraj, kamor je streljal in res je tam ležala precej velika črna gmota. Ko je zaklical čez Savo fantu, naj pogleda, če ima prašič zobe, je fant odgovoril, da ima velike zobe. Jožetu sem čestital zaradi izrednega uspeha, saj ustreliti merjasca čez Savo ni vsakdanji lovski dogodek, posebno še na tako razdaljo, kot je širina Save v Ponovičah. Zahvalil se mi je s pripombo, da je ta njegov četrti.

Merjasec je bil zadet v sprednjo nogo in v križ. Očiščen je tehtal 62 kg. Zaradi suma, da ni bil morda bolan od svinjske kuge, ki je razsajala med divjimi prašiči na desnem bregu Save, je žival pregledal veterinar in ugo-

tovil, da je bil merjasec zdrav. Ne moremo si namreč pojasniti, zakaj naj bi se sprehajal sredi sončnega popoldneva ob Savi. Sumili smo zato, da je bil ali bolan ali pa obstreljen, vendar naš sum ni bil potrjen.

V zadnjem času smo namreč nedaleč od Maljaka, to je nad Spodnjim Logom, našli dva divja prašiča, ki sta poginila zaradi svinjske kuge. To je bilo pred zadnjim zmrzovanjem. Ker pa uplenjeni merjasec ni bil bolan, mislimo, da morda le drži domneva, da zaradi daljšega mraza preneha ta bolezen.

Letoŕnja zima nam zavoljo pomanjkanja snega ni nudila dovolj priložnosti za pogone na divje prašiče, zaradi česar bo nastala dvakratna škoda. Prvič se bo to poznalo v družinski blagajni, drugič pa v blagajni za poravnano škodo po divji prašičih, kar je posebno občutno v našem lovišču, ki zavzema veliko postavko pri plačevanju škode. Z večjim odstrelom divjih prašičev bi se lahko znatno dvignil saldo naše blagajne in laže poravnala škoda. Pomanjkanje snega pa je eden izmed razlogov za mnenje, da naša družina pri zatiranju divjih prašičev ni dovolj aktivna. Temu pa ni tako, ker je še več tehtnih razlogov za slabši uspeh, kot si ga sami želimo.

Jože Brezan, LD Litija

Dva uspešna prijatelja

Lovska družina v Izoli pri Koprju se lahko pohvali, da ima res dobrega čuvaja. Tovariš Romej Rossetto je prizadeven, da je kaj. Vendar pa sam verjetno ne bi mogel tako stopati na rep lisicam, kunam in drugim roparicam, če ne bi imel zvestega pomočnika v svojem lovskem terjerčku Agorju. Večkrat je videti oba prijatelja, kako se peljeta na mopedu in lovišče ali po lovišču od enega konca na drugega. Vseobsegajoča čuječnost je pač njuna največja odlika in gorje lisici ali kuni, ki jo najavi odlični Agorjev nos. V luknji ali na drevesu — nikjer ni več rešitve za preganjanega škodljivca.

Te dni sta oba prijatelja imela kaj uspešen lov. Najprej sta izsledila in uničila gnezdo s staro lisico in štirimi mladiči, nekaj dni pozneje pa hkrati kunje gnezdo, iz katerega je Romej pobral dva še slepa mladiča, in lisičji brlog, v katerem je Agor zastavljal staro lisico toliko časa, da je njegov gospodar lahko izkopal vso družino — staro lisico z devetimi mladiči.

Prav Agorjev primer in primer dobro urejene čuvajske službe v izolski lovski družini kaže, kako potreben in koristen je vestnemu čuvaju tudi dober pes. — Zato naj bi ne bila nobena lovška družina brez vsaj enega lovškega terijerja.

Rastko Bradaškja, Koper

Noč med volkovi

Direktor Fikret Pipič je doživel hudo noč v lovišču. Takole pripoveduje:

»V začetku decembra je bilo. Mraz, snega pa malo. Trije smo zamete lovišče. Ime lovišča, Vučse odpravili na zajce, preden sneg ja luka, mnogo pove. Brakirali smo, razdalja med lovci se je večala. Niti opazil nisem, da je začela pihati močna burja s pršičem. Metez se je tako zgostil, da nisem videl pet korakov daleč. Povrh se je še mračilo. Ker se nisem mogel orientirati, sem klical svoja tovariša, žvižgal, rjul, toda nobenega odgovora ni bilo. Burja je dušila moje vpitje. Krepčal sem se iz termovke in čakal.

Tedaj sta se mi pridružila moja goniča. Njuno vedenje me je vznemirjalo. Z nasršeno dlako sta se stiskala k meni. To sta storila le, če sta čutila medveda ali volka. Krepko sem stisnil puško in kljub mrazu me je oblivlaval znoj. Stopil sem pod previs, da bi zavaroval hrbet. Tedaj je stal volk pred menoj, velikanski, v večernem mraku. Čutil sem zadah zveri, tako blizu je bil. Ustrelil sem iz obeh cevi, prika zen je zginila. Spet sem klical, žvižgal, toda nihče ni odgovoril, samo vihar je besno tulil.

Če bi ne bilo zvestih psov, ki so me grelji, bi za vedno zaspal. Tovariša sta me našla, ko je bil dan. Bil sem na pol zmrznjen. Našel me je v resnici njun gonič, ki je potem izbrskal tudi ustreljenega volka. Ležal je dvajset korakov pred menoj, trd ko kost in pokrit s pršičem. Strah pred volkovi, da nisem zaspal in zmrznil, mi je rešilo življenje.«

»Svijet«, Sarajevo
Priredil A. S. P.

Dober plen mladega lovca

V februarju 1961 je LD Braslovče javil kmet, čigar domačija je na Dobrovljah, da je opazil sledove divjih prašičev v bližini njegovega laza. Ker je bil čas izredno ugoden, je družina takoj odredila pogon. Prišlo pa je le šest lovcev, ki so tam res zasledili prašiče. Ker so bila v prvem

pogonu zastavljena le štiri stojšča, je stari merjasec odnesel svoje ščetine. V drugem pogonu so lovci opazili sledove štirih ščetinarjev ter so obkolili goščo, kamor so sledovi vodili. Kmalu je mladi lovec Franc Ocepek, član LD Braslovče, ki je bil prvič na takem pogonu, zaslišal kako prašiči buhajo po grmovju. Na kakih 200 metrov je zagledal črne postave. In Ocepek pripoveduje: »Svojo mavzerico s petimi strelji sem imel že pri licu. Srce mi je razbijalo prav v vratu, zaradi prevelike razdalje in slabe vidljivosti nisem streljal. Ko pa sta se gonjača približala, so skočili prašiči preko roba, da dosežejo goščavo, so za hip obstali. To priložnost sem izkoristil, čeprav je bila svinja oddaljena blizu 200 kora-

kov. Zgrudila se je in mladiči, ki so zgubili vodnico, so tekali sem in tja. Tako sem podrl vse tri in s štirimi strelji uplenil štiri prašiče v eni minuti. Sam sebi nisem verjel in od veselja sem vriskal.« Tudi tovariši niso mogli verjeti in so mislili, da sem oddal vse strele na enega prašiča, dokler na kraju dogodka niso videli plena. Vsi štirje so imeli strel v pleče, kar priča o spretnem strelcu. Prašiči niso bili ravno majhni, saj je svinja tehtala 170 kg, pujsi pa vsak okoli 80 kg — neiztrebljeni. To je mladega lovca še bolj podžgalo pri zatiranju škodljivcev. Izsledil je leglo lisic in s pomočjo lovškega tovariša je v enem rovu uničil kar osem lisičk, kar je za eno leglo izredno.

R. M., LD Braslovče

Foto J. Rus

Se vedno so lovski tatovi na delu

V času, ko gre lovec v predel lovišča, ki ga ima na skrbi, opazuje in ocenjuje srnjake, ki bi prišli v poštev za odstrel, naleti in doživi marsikaj zanimivega. Včasih se znajde tudi v nevarnosti. Zato je potrebno, da je lovec čim bolj oprezen in tiho v lovišču. Spomnil sem se preteklega leta, ko sem na obhodu naletel na tragičen primer. Nekako sredi junija me je na obhodu zbudel v nos smrad mrhovine. Preiskal sem okolico in našel v travi teden dni stara srnja mladiča v razpadanju. Slikati sem mogel le še enega kot dokaz mrharstva. Prišel sem pri bližnjem pregledovanju okoliša do zaključka, da se srna, boječ se za svoja mladiča, ni odstranila in tako jo je divji lovec lahko ustrelil in uničil tri življenja.

V tem predelu lovišča sem namreč že večkrat slišal strele in tudi drugi lovci. Ker pa imam izmzensko službo, mi ni mogoče stalno nadzorovati svojega predela. Tudi naš lovec Tone je nedaleč od tam naletel na podobno mrharstvo z razliko, da je mladiča pobral in rešil, mrhar pa je ušel.

Lovci smo poklicani, da varujemo in gojimo divjad ter upravljamo z lovišči po novih načelih, to je, da se odstrelji samo, kar je za odstrel, ne pa oprezati zgolj za lepimi trofejami. Zakaj lepa trofeja nam krasi lovišče, slaba nam ga pa kazni. Današnja lovska ureditev je taka, da vsak, ki ima veselje do narave, lahko pride do orožnega lista in stopi v naše vrste ter tako uživa lepote narave

na pošten način. Tisti pa, ki nimajo poštenega namena, so pač divji loci, mrharji. Takih pojavov je seveda še dovolj. Mislim, da bi se mrharstvo ublažilo, če bi se kazni poostrele, da bi n. pr. divji lovec moral povrniti dvakratno vrednost škode, mimo strožje zaporne kazni.

Če se bomo vsi lovci, zlasti pa tisti, ki prebivajo v naših revirjih, resno zavzeli za borbo proti divjemu lovu, ga bomo v doglednem času omejili, zmanjšali škodo v naših loviščih ter dosegli zaželen stalež divjadi.

Jože Rus, LD Prežihovo

Strogo resnično — zato zaupno

V družbi brhkega dekleta iz Varaždinskih toplic je tekel pogovor tudi o naravnih lepotah. Pri tem sem omenil, da sem v bližnjih vinogradih videl več fazanov, ki poživljajo že itak lepo okolico. Brž pristavi: Kaj lepi, dobri, dobri! In takoj še pove, da se je naučila loviti fazane in da ujame celo zajca v vinogradu. Da bi Ivkica v meni ne zasumila lovca, ji rečem, da kaj takega ne zmorem, ker nimam takšne žilice. Poredno se zasmeje in me oceni le za lovca na 50—60 kilogramske »jarčice in goske«... Med šalami mi potem izda svoje lovne metode in kot dokaz doda, da je že naenkrat ujela tudi šest fazanov, zajec pa je njen, če ga le zapazi v ložu. Resnično sem se čudil njeni strokovnosti v tem poslu. Tudi lovec ji kaj pritihotapi tako, da ji divjačine nikoli ne manjka. »Prid' zidar se les učit! Urhov

Življenski prostor divjih prašičev

Divjad potrebuje življenski prostor, ki ustreza njenim potrebam; če ga ne najde, se odseli. Precej prilagodljiv je divji prašič, pa tudi odporen. Nekdaj je bil razširjen po vsej Evropi, toda življenski prostor se mu vse bolj krči in v doglednem času bo živel le še v rezervatih.

Divji prašiči kot vsejedci se dobro počutijo v vlažnih gozdovih in močvirnatih področjih, kjer lahko nemoteno rijejo za hrano. V tek jim gredo gozdni in poljski sadeži, koreninice, žuželke in njihove ličinke, miši, vsakovrstna mrhovina in sploh vse kar je užitno. V bližini mora imeti luže za kalužanje.

Področje, na katerem žive divji prašiči v Evropi, ne sega čez 55° severne širine. Številni so divji prašiči na Poljskem, Čehoslovaškem in na Madžarskem. Po pretekli vojni pa so se razmnožili tudi v Avstriji in Nemčiji. Precej jih je še v Vogezih severne Francije in nekaj v severnih Apeninih. V Jugoslaviji jih imamo kolikor toliko v vseh republikah. Divji prašiči so nočne živali.

Na poti skozi gozdove pobirajo želoč, žir, gobe in druge gozdne sadeže, na primernih krajih tudi rijejo za mrčesom. Često se ravsaajo in cvilijo kakor domači. Pri krdelu ni starih merjascev, razen med parjenjem. Merjasci so samotarji in skrajno previdni.

Pomanjkanje zadostne hrane v gozdovih izvabi prašiče na obdelane njive. Pred izstopom iz gozda se prepričajo, če je zrak čist. Tedaj se krdelo zapodi na njive in požrešno rije in lomi. Še pred zoro so zopet v svojem zavetišču.

Divji prašič se različno obnaša, ustrezno kraju, kjer se nahaja. Tam, kjer je stalen in kjer že dolga leta živi, se ne skriva toliko in se približuje tudi domačim prašičem na paši. V takih krajih niso redki križanci. Takih primerov je precej v južnih krajih naše domovine, kjer domače prašiče spuščajo na pašo v gozdove.

Proti jeseni se združi več družin v večja krдела, ki se potepajo po gozdovih in poljih. Škoda, ki jo povzročajo na mlečni koruzi in ovsu, je znatna. Pozimi zavohajo tudi zakopan krompir in peso in jo izrijejo. Na obrežjih rek in potokov iščejo sočne korenine vodnih rastlin in rijejo za školjkami.

V zimskem času so divji prašiči skoraj vedno na nogah, zakaj mraz zahteva več kalorij. Kadar se hočejo odpočiti, nagrmadijo suhega listja in vejevja

in se stisnejo skupaj, da prespe nekaj ur. Merjasci leže posebej. Divji prašiči se le redko vrnejo na stara ležišča. V trdih zimah z visokim snegom so plen volkov in lovcev na meso.

Bukanje je največ v decembru, ko se merjasci pridružijo krdelu in odženo mladice, ki se vrnejo k materi šele čez dober mesec. Med parjenjem pride do ogorčenih bojov med merjasci.

Divji prašiči se nagonsko radi sele, včasih na velike razdalje.

MLADI PIŠEJO:

Logarjevi spomini

Srečko Borovnik

I

Oče je bil logar. Doma smo imeli obsežno kmetijo. Zategadelj denarja ni ravno primanjkovalo. Še zelo mladega so me poslali v meščansko šolo. Toda učiti se nisem hotel. Zato sem jo pobrisal domov. Kmalu so mi priskrbeli učno mesto pri krojaču. Tudi tam se nisem ustalil. Sam sem odšel k tesarjem. Med učno dobo me je našla tudi druga svetovna vojna. Odšel sem v partizane. Tam sem dobil čin rezervnega podoficirja. Tovariši so mi svetovali, naj bi šel v logarsko šolo. Poslušal sem jih in jo tudi uspešno dovršil. Prvo službeno mesto sem dobil na Snežniku. Področja, kjer je tekla italijanska meja, so bila spremenjena v en sam bunker. V rovih je ostalo na stotine pušk in raznega orožja. Municija je ležala vsepovsod. Zaradi tega je bilo dosti divjih lovcev. Sprva nas je bila večja skupina, nato so pa drugi odšli in ostala sva le dva novopečena logarja. Vsako jesen je prihajalo mnogo lovcev. Dobro se spominjam nekega nedeljskega lovca. Prišel je na jelena. Zjutraj sem ga odpeljal na rukališče. Streljal je na lepega šestnajstera. Vendar ga je krogla le oplazila tako, da je samo padel. Strellec je splezal s preže, puško pa pustil pri meni na preži. Ko se je približal ležečemu jelenu, le-ta skoči pokonci in zdrvi proti lovcu. Lovec zbeži proti preži. Jelen ga prehití in lovec se skrrije za drevo. Vendar ga jelen tam odkrije. Pričneta se loviti okoli drevesa, na katerem je bila preža. Iz te zagate sem ga rešil, vendar sem mu trofejo prepustil. Ta vesela zgodba je bila na rovaš tega lovca. Vendar se je tudi meni pripetilo nekaj posebnega. Neko jutro sem prevzamel les. Ko sem delo končal, sem malo pojužinal. Nenadoma sem dobil občutek, da

Intenzivno gozdno gospodarstvo prežene prašiče iz gozdov, ker imajo premo miru.

Med vzroki selitve so vsekar tudi melioracijska področja, izsuševanje močvirij in regulacijska dela ob vodah. Če obole za svinjsko kugo, poginejo do zadnjega tudi v velikih okoliših.

Stalež divjih prašičev v Sloveniji je prevelik, kar se kaže v škodi, ki jo povzročajo.

A. S. Pirc

me nekdo opazuje. Ozrem se. Kakih 30 metrov za mano je sedel obilen medved. Malica se mi je takoj ustavila. Hotel sem jo pobrisati na najbližje drevo. Vendar mi je medved trdo sledil. Počasi sem se pričel umikati proti logarnici. Za nekim ovinkom sem stekel, kar so mi dale noge. Ko sem se ozrl, mi je medved še vedno sledil. To se je ponavljalo vse do logarnice, kjer sem se šele pošteno oddahnil. Medved je potem še dolgo hodil pobirat odpadke na smetišče za logarnico.

Dragi tovariši lovci!

V šoli smo slišali Vašo objavo zaradi živali. Ker ne vem, kam naj pišem zaradi ptic, ki jih je tudi vedno manj, se obračam do Vas. S težkim srcem gledam, kako ljudje pobijajo ptice, ki jih zelo ljubim. Moram Vam namreč povedati, da sem velik ljubitelj narave. Zamislite si, kako bi bilo pusto, če ne bi bilo naših zvestih pevcev, kadar gremo v gozd ali v park. Zato zelo obsojam ljudi, ki imajo tako kruto srce, da pobijajo ptice. Kljub opozorilom v časopisju in v šoli se ti ničvredneži ne poboljšajo. Pred nekaj dnevi, ko sem šel iz šole, sem videl večje fante, kako so z zračno puško streljali ptice. Opozoril sem jih, naj tega ne delajo, pa me niso poslušali. Pri sreču mi je bilo težko. Zato bi rad, da bi uničevanje ptic strogo prepovedali, kot ste strogo prepovedali krajo mladicev.

Pozdravlja Vas

Ivan Cvilak, učenec osn. šole
Studenci pri Mariboru

Lovski krožek v Ptuj

Na osemletki F. Osojnika v Ptuj imamo več krožkov in eden najbolj priljubljenih je lovski krožek, ki ima 20 rednih članov in ga vodi A. Mazlu. V krož-

ku smo se zbrali ljubitelji narave in z zanimanjem poslušamo predavatelja, ki nas seznanja z življenjem divjadi in tehniko lova. Posebno nas je razveselil 16. aprila 1961, ko nas je peljal na prostran travnik ob desnem bregu Drave, kjer smo opazovali tekmo mladih lovskih psov — ptičarjev. Tu sta nam dva sodnika lovca razložila, čemu in kako služi lovcu pes, posebno pa še ptičar. Nato nam je vodnik nazorno pokazal delo s tremi ptičarji. Zelo smo se čudili, kako so psi ubogali in vodnikova povelja, ko so po travniku iskali zajce in drugo divjad. Psi so kmalu pokazali zajčka, stali na več fazanov in eno jerebico.

S tem poučnim izletom in razlago prijaznih lovcev smo si obogatili naše znanje o lovu z lovskim psom — ptičarjem. Zato se v imenu vseh obiskovalcev našega krožka najlepše zahvaljujem obema sodnikoma, vodniku psov in vodji našega krožka. Pri srčna hvala!

Milan Petrovič, uč. VI. r.

V mraku

Mračilo se je, ko sva z očetom sedela med redkim grmovjem poleg jase. Komarji so mi brenčali okoli ušes. Vrhovi dreves so se zibali v večerni sapici. Čakala sva srnjaka. Oče je sedel malo pred menoj s pripravljeno puško. Tako sva sedela precej dolgo. Postajala sem nestrpna, ker je bilo vse tiho.

Zaslišala sem šum iz gošče. Očetu sem namignila, da prihaja. Res se je prikazal srnjak iz grmovja. Imel je lepo rogovje. Počasi je stopal na jaso, toda zelo oprezno. Ko se je prepričal, da je varen, je stopil hitreje. Oče je sprožil. Srnjak se je močno stresel in padel. Ko sva se prepričala, da je mrtev, sva vstala. Odrtgala sem smrekovo vejico in potisnila srnjaku zadnji grizljaj v odkravljeni gobček.

J. P.

POPRAVEK

V 1. in 2. številki 1961 je na strani 21 oz. 53 pod naslovom »Lisičji dnevi« prepisna pomota naredila iz Rošpoha napačno Rošpote. Prosimo, da imetniki glasila to popravijo, avtor nam pa ne ljubo pomoto oprostí. Hkrati se mu zahvaljujemo za opozorilo. —

Uredništvo.

LOVSKA KINOLOGIJA

Vzreja tekma psov jamarjev

LZ Ljubljana je skupno z KLJT priredila na Ježici ob Savi v nedeljo 18. junija 1961 vzrejno tekmo psov jazbečarjev in terijerjev v umetnem rovu na žive lisice. Po pregledu in oceni po zunanosti je tekmovalo 12 psov, večini lovski terijerji. Predpisno narejen rov je imel dva kotla in dva vhoda. Lisice so bile že nekoliko odrasle in zelo napadal-

ne. Z izjemo lepega dolgodlakega jazbečarja in starejše lovske terijerke Cilke, so ostali — po večini nad leto stari — pokazali dobro, pretežno odlično zasnovano. Nekateri so se oglašali vztrajno in pravilno. Jazbečarji so se s svojim nižjim, močnim in vztrajnim oglašanjem bolje izkazali.

Uspehi so naslednji:

ODLIČNO I. RAZRED:

K. M. jazbečar HAJDUK RM 48	1. Albin Korošec, Kozina 76 točk
Ž. l. t. LEO RM 807	1. Cah Justin, Črni Kal . 68 točk
O. l. t. ALKO RM 1008	1. Tome Ivan 67 točk
Ž. l. t. AJKA RM 1012	1. J. Osredkar, Medvode 65 točk
R. l. t. CAR JRJT 1249	1. Franc Zajc, Polje . . 61 točk
Ž. l. t. ALKA RMLT 535	1. Grča Janez, Rakek . . 60 točk

BREZ RAZREDA, ker niso dosegli vsaj 40 točk, a so prestali

Ž./gb DESI JRJT 2007	1. Martin Petan, Cerknica 38 točk
R. l. t. DINA RM 1036	1. Slavko Završnik, Polje . 36 točk
R. l. t. LEPSI RM 877	1. Janez Almajer, Iga vas 30 točk
Ž. l. t. BRZAN RM 1024	1. Stanko Herle, Zagorje . 23 točk

Tudi ti psi imajo dobro zasnovano, manjka jim le vaje in primerne šolanja. Uspeh je prav dober, saj je polovica tekmujočih dobila odlično oceno v I. razredu. V rodovniku dobe označbo za storitev: zvezdico s podkvikco. Prvi trije pa še črtico od leve na desno poševno navzgor — znamenje, da so daveži in izvlečejo mrtvo roparico iz rova. Psi brez kategorije dobe vpisano le zvezdico — znamenje, da so preskušnja v rovu prestali — brez kategorizacije po razredih. Kazno je, da se lovci bolj odločajo za lovske terijerje in da zanimanje za jazbečarja neupravičeno popušča. Jaz-

preskušnja ostrogi, vztrajnosti, glasu in preiskovanja rova pa:

bečar je preudaren, živahen, pogumen, zelo krepek, ima močan gobec in dolge zobe. Vse čute ima dobro razvite in je po telesu ustvarjen za delo v rovu, prav tako za šarjenje, grmarjenje, tudi gonjo. Dober nos ga pa posebno usposablja za delo po krvnem sledu in ni lovca, ki bi se mu jazbečar ne priljubil. Zato to pasmo kar najbolj priporočamo.

Končno vodnikom priporočamo, da na tekme prineso vpise v knjigo mladih ali rodovnik, da ni zamudnega dela z ugotavljanjem in pomot.

B. H. Staré

Pregled psov v Celju

Zadnje nedeljo v maju 1961 so ljubitelji psov v Celju ponovno imeli dovolj paše za oči. K rednemu letnemu pregledu je bilo privedenih 94 mladih psov vseh pasem. Najštevilnejši so bili braki jazbečarji 37, goničev 22, špringer španjelov 10, koker španjelov 8, ptičarjev 8 in jamarjev 9. Ocenjevanje v mestnem parku je zmotil naliv tako, da se je ocenjevanje nadaljevalo v zaprtih prostorih, kar je sodnike seveda motilo, ker psov niso mogli oceniti v gibanju in hoji.

Braki jazbečarji so prejeli 10 prav dobrih ocen, 12 dobrih in 15 zadostnih. Med prav dobrimi je bilo nekaj kandidatov za odlično oceno, ki pa je v razredu mladih

seveda ni bilo možno dati. Velik odstotek zadostnih ocen gre na račun prevelike ali premajhne plečne višine. Dejstvo, da je bilo kar 9 psov previsokih, je slabo spričevalo za vzreditelje. Glede višine je braka jazbečarja možno oceniti že v leglu. Takšni mladiči namreč takoj padejo v oči, ker so za svojo višino sorazmerno kratki. Pravilno bi bilo, da vzreditelji take mladiče odstranijo, če pa jih prodajo, je treba kupce obvestiti, da bodo psi uporabni samo za lov, ne pa tudi za pleme. Temu primeru mora biti tudi cena takih mladičev.

Med goniči so prevladovali posavci, ki pa so še zelo neizenačena pasma. Istrijani so bili po-

vprečni, nujna bo osvežitev krvi. Prav razveseljivo za celjski okraj je izredno zanimanje za šarivce, kar je razumljivo, saj imamo veliko gričevnatih lovišč, ki so idealna za lov s temi psi. Zanimivo je, da so se lovci navdušili za špringer španjele in so bili predvedeni prav lepi zastopniki te pasme. Obe nezadostni oceni gresta na račun defektne zobovja. Koker španjele so bili nekoliko slabši, predvsem je pri tej pasmi opaziti, da se lastniki premalo brigajo za nego in je večina psov bila zanemarjena. Pri španjelih je nujno, da vsak dan z glavnikom in ostro krtačo odstranimo odmrle dlake in prah, ker je pogled na zanemarjenega španjela porazen. Vsem lastnikom španjelov pa je nujno dopovedati, da je treba pse izolirati vsaj v poslušnosti tako, da jih je možno pri iskanju držati na kratko pred puško, ter v donšanju pernate in dlakaste divjadi. Španjel, ki tega ne zna, je le slab nadomestek za goniča ali braka jazbečarja.

Med ptičarji sta posebno izstopala dva rjava kratkodlaka nemška ptičarja plemenitih oblik, ki bosta primerno šolana sigurno v veliko veselje svojima vodnikoma.

Od predvedenih jamarjev so bili jazbečarji razred zase, med tem ko so bili lovski terijerji slabše kvalitete. V glavnem pa opazimo, da zanimanje za jamarje precej upada, kar je seveda nepravilno. Kaže, da so se naši lovci le vse preveč navadili na pomoč strupa, kar je sigurno enostavneje, vendar brez lovskih mikavnosti in opravičljivo le v izrednih primerih. S prepovedjo cianovodikovih ampul bo sigurno lov z jamarji pridobil na veljavi ter bo zanimanje za naše najmanjše pomagače narastlo. Pravilno bi bilo, da bi vsaka družina imela vsaj 2 jamarja, kar je dovolj za intenzivno jamarjenje. Ne smemo pa pozabiti, da lahko jazbečarja ali terijerja izololamo tudi za lov na planem, kjer nam prav dobro služi.

Zanimanje za čistopasemskega lov. psa v celjskem okraju je izredno, saj je v okraju trenutno 569 psov ali 12 psov na družino oz. ima psa vsak drugi lovec. Potrebno bo samo, da bodo vodniki svoje pse tudi izololali in jih dovolj vodili v lovišče, kar velja predvsem za šarivce in ptičarje, za katere nam primanjkuje vodniškega kadra.

KS.

PRIJAVLJENE PARITVE:

Lovski psi:

Kokeršpanjeli:

Dina Štajerska JRŠK 325 — Don JRŠK 330, leglo bo 2. VIII. 1961. Vzreditelj Franci Slamič, Maribor, Mladinska 23.

Springeršpanjeli:

Jutta Novogorska JRŠŠ 69 — Don von Wolfstein JRŠŠ 65, leglo je bilo 2. junija 1961. Vzreditelj Leopold Poglajen, Debro 52 a, Laško.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Astra JRPki 1372 — Aro JRPki 1225, leglo je bilo 21. julija 1961. Vzreditelj Drago Klobučar, Središče št. 153.

Rina JRPki 2179 — Aro JRPki 1225, leglo je bilo 18. julija 1961. Vzreditelj Franc Prelog, Sobotinci 15, pošta Moškajnci.

Asja JRPki 1427 — Cer Tržaski JRPki 1019, leglo je bilo 19. maja 1961. Vzreditelj Bogdan Mirnik, Celje, Ložnica 18, Kettejeva 6.

Nemški žimaveci:

Biba Krimska JRPos 426 — Lord JRPos 361, leglo je bilo 26.

maja 1961. Vzreditelj Lovska družina Peteševci.

Lovski terijerji:

Aga JRLT 1018 — Aron JRLT 1363, leglo bo 12. VIII. 1961. Vzreditelj Franc Gašperšič, Ljubljana, Povšetova 56.

Braki jazbečarji:

Brina RMBj 704, vpis v JR v teku — Alko JRBj 1101, leglo bo 13. avgusta 1961. Vzreditelj Lovska družina Laze, Dol 10 pri Ljubljani.

Beba JRBj 1017 — Bobi JRBj 1107, leglo je bilo 13. maja 1961. Vzreditelj Franc Molan, Videm—Krško. Ulica Stare pravde 34.

Aca JRBj 684 — Bürschl a. d. Kuppergrund JRBj 625, leglo je bilo 26. junija 1961. Vzreditelj Oskar Jan, Zebnik 35.

Cila JRBj 736 — Eks JRBj 890, leglo je bilo 27. julija 1961. Vzreditelj Franjo Cajnko, Kamnica 104.

Kratkodlaki istrski goniči:

Blinka JRGki 1556 — Bebi JRGki 2800, leglo je bilo 14. julija 1961. Vzreditelj Rafael Balog, Kanal, Kidričeva 2.

Lida JRGki 1897 — Ago JRGki 2689, leglo je bilo 26. maja 1961.

Vzreditelj Alojz Koritnik, Otošče št. 7, pošta Podnanos.

Ruska Travnogorka JRGki 2786 — Dendi JRGki 1573, leglo bo 8. VIII. 1961. Vzreditelj Lovska družina Sodražica.

Posavski goniči:

Elma JRGp 3214 — Cic JRGp 2502, leglo je bilo 10. VI. 1961. Vzreditelj Zdravko Ajdič, Šmartno ob Paki, Skorno št. 41.

Dora JRGp 2247 — Azor JRGp 2632, leglo je bilo 4. VII. 1961. Vzreditelj Adolf Cop, Podkum 12.

Kinološka zveza.

NOV SODNIŠKI PRIPRAVNIK

za oceno zunanosti in dela vseh vrst jamarjev:

Franc Golavšek, učitelj Vransko.

PRIJAVLJENE IN ZAŠČITNE PSARNE

»KOMENSKA« za vse vrste goničev in nemške ptičarje, lastnik Gabrijel TREUL, Ljubljana, Pintarjeva 27.

»VERŽEJSKA« za nemške ptičarje, lastnik Jakob SERŠEN, Banovci 15, pošta Veržej.

Kinološka zveza

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

Lovski občni zbori

Občni zbori so za nami. Zaman sem pričakoval poročila lovskih družin našega kraja. Marsikaj bi si lovec pridobil, če bi od tu in tam zvedel o poslovanju družin, najsi bo dobro ali slabo, ker je kritika zdrava, seveda če je na pravem mestu.

Upam, da so tudi ostale družine dobile dopis OLZ, da naj določijo po enega člana za dopisnika. Naša lovška družina ga ni določila. Ker pa imam skromno funkcijo kot prosvetar, sem se odločil, da napišem nekaj o našem poslovanju.

Lovišče naše družine Pogorevc meri 4225 hektarjev v nadmorski višini od 500 do 1696 metrov. Družina ima 26 članov. V tem hribovitem lovišču prevladujejo gamsi, srnjadi je manj, ruševca si pa delimo s tremi družinami in zadeva še ni urejena. Tudi medved pride včasih v goste. Ščetinearji nam pa napravijo zgago predvsem takrat, ko je treba ugotoviti, kdo plača škodo po njih. Zajci so precej redki. Jerebi so še redkejši. Če bi še stalež velikih petelinov padel na minimum, bi vso krivdo zvalili na te nesrečne

roparice, če ne bi imeli dokazov, da nam divjad uničujejo strupeni svinčeni plini iz topilnice rudnika Mežica. Zato zaman pričakujemo večji stalež divjadi. Divjad kar nekam dobro prezimi, a kljub temu najdemo po osem do deset srnjadi in po tri do štiri gamse. Pri tem vsa padla divjad izgleda shuššana in mršava.

Škodo po zastrupitvi s svinčnim plinom poravnava uprava rudnika Mežica. Drugi škodljivci, ki je pravzaprav na prvem mestu, so psi volčjaki. O teh smo že mnogo pisali, a njih stalež se ni zmanjšal. Treba je samo ali pa vrzemo puško v koruzo ali pa odločno stopimo tem mrcinam na šape. Vendar lastniki te mrcine težje pogrešajo kakor kravo. Iz tega je razvidno, koliko cenijo kmetje svoje čuvaje. S tega vidika smo mi lovci »na psu« s svojo kinologijo. Naših 26 članov ima trenutno le tri pasemske pse. Med temi imajo na površini 1500 ha lovišča naseljeni kmetje 10 volčjakov. Od teh je dve tretjini neprivezanih in slabo hranjenih. Od februarja t. l. dalje se pa situacija zboljšuje. Vodja lovskega okoliša (bazena) je Milan Curin, šef gozdnega obrata v

Črni, mlad lovec z dušo in telesom, delaven pri kulturnih in športnih društvih. Upamo, da bo tudi naš mladi lovski kader okrepil in da bodo enkrat ti naračajniki dobri in pošteni koroški lovci. Pred imenovanim je bil vodja okoliša Tone Černač, ki ga menda pozna tri četrtine lovecv v naši republici, mož bogatihkušenj, od katerega smo se mnogo naučili. Marsikateremu koroškemu lovcu je obesil puško na ramo kakor jo je nepoštenim tudi snel. Starešina družine je starejši član, eden prvih, ki je osnoval našo lovsko družino. Ne krega se, temveč z lepo besedo da vsakemu članu pravi nasvet. Na občnem zboru so člani odbora podali natančna poročila o delu. Občni zbor je na novo izvolil stari odbor, zraven pa strelskega referenta, ki ga doslej družina ni imela in ki bo med drugim vodil tudi streljanje na glinaste golobe in streljanje z malokalibrsko puško. Disciplino v družini smo še okrepili, familjarnost pa odpravili. Za inozemske goste smo predvideli odstrel dveh gamsov.

Albert Hančman
Žerjav — Črna

Nekaj kapitalnih trofej iz celjskega okraja — po vojni

Občni zbor lovske zveze Celje, 17. junija 1961

Pismena poročila, ki so jih prejeli delegati, so bila zelo pestra. Delo v upravnem odboru LZ Celje se namreč odvija po komisijah. Aktivne so komisije, za lovsko prosveto, za kinologijo, za škodo po divjadi in za lovsko strelstvo.

Predsednik LZ Celje je posebno podčrtal uspeh gospodarjenja z lovišči, kritično pa ocenil šibko čuvajsko službo, za katero so družine plačale povprečno le 5,7 din na ha, 11 družin pa ni za čuvajsko službo izplačalo niti dinarja. Sredstva, ki smo jih vložili v lovišča za gojitev, je treba zavarovati z organizirano čuvajsko službo. To velja prav posebno še za Kozjansko, kjer je izredno razvita lovstva tatvina. Opozoril je na važnost bonitiranja lovišč, kar nam bo služilo kot osnova za nadaljnje gospodarjenje. Kritično je omenil trditve in predloge v članku »Nekaj splošnih pripomb h gojitveni problematiki divjadi« (Lovec 1961/3), ki jih uspehi v celjskem okraju krepko spodbijajo.

Iz poročila komisije za gojitev je razvidno, da stalež in odstrel vseh vrst divjadi stalno raste. Najbolj očitno je to pri fazanu, kjer se vsako leto odstrel skoraj podvoji, razveseljivo pa raste stalež in odstrel tudi pri zajcu, kar kažejo naslednje številke:

odstrel leta 1957	3303	zajcev
odstrel leta 1958	3825	zajcev
odstrel leta 1959	4429	zajcev
odstrel leta 1960	5152	zajcev

Trditve, da stalež zajca pada, v zvezi pa da so neznan, ne drže. Pravilno enkratno lovljenje v vsakem predelu ter primerna zaščita zajca v ustreznih loviščih,

nam zagotavlja normalen stalež in seveda tudi odstrel. Tako je bilo v preteklem letu zaščitenih preko 30 000 ha dobrih zajčjih lovišč in uspeh ni izostal.

Od velike divjadi je najbolj napredovala srnjad, ki je sedaj mnogo kvalitetnejša kakor pred vojno. To nam kažejo zbirke predvojnih in povojnih trofej. Stalež se močno približuje normalnemu, ponekod pa je celo presežen. Vsakoletni pregledi trofej pričajo, da se dviga tudi kvaliteta srnjadi. Povprečje točkovanjih trofej je znašalo leta

1957	87,91 točk
1958	92,34 točk
1959	101,20 točk
1960	104,29 točk

Gojitvena komisija je pokazala del vrhunskih trofej, ki so bile uplenjene po vojni v naših loviščih. V celjskem okraju je tudi že končano bonitiranje srnjih lovišč in družine so prejele že končni pregled bonitiranja v razpravo.

Iz ostalih poročil je še razvidno, da je komisija za lovsko prosveto priredila 48 predavanj, ki jih je obiskalo 1344 lovcev. Pripravila in uredila je propagandno brošuro o fazanu in poljski jerebici, dajala pobude in navodila za delo z mladinskimi lovskimi aktivni in za sodelovanje v glasilu »Lovec«, kjer je bilo objavljenih s področja celjske zveze 57 prispevkov. Poleg tega je komisija izvedla tudi lovske izpite v dveh rokih, izpite pa je opravilo 58% kandidatov. Za škodo po divjih prašičih in medvedu je bilo izplačanih 1 547 343 din, uplenjenih pa preteklo leto 100 prašičev in 1 medved.

Uspešno sta delovali tudi komisija za kinologijo s kinološkimi prireditvami in komisija za lovsko

strelstvo, ki je organizirala strelska tekmovanja po družinah in sektorjih ter okrajno strelsko prvenstvo.

Zanimanje lovske zveze za gojitvene probleme je razveseljivo dokaz, da so lovski kolektivi organizacijsko utrjeni in nimajo notranjih težav ter se lahko posvetijo svoji glavni nalogi — gojitvi.

Občni zbor je med drugimi sklenil, da bo Lovska zveza Celje posvetila vso skrb čuvajski službi ter poskrbela za strokovni dvig lovskih čuvajev, dokončala bo bonitiranje lovišč, izvedla tečaj za vodje lovov, pripravila nov pravilnik za tekmovanje lovske družin itd. S posebnim odobravanjem je bil sprejet sklep o izdelavi elaborata za gojitev divjadi za vsa lovišča Zg. Savinjske doline, kar je za ta predel posebne važnosti. Saj postaja turizem življenjsko važen in bo možno lovski turizem uspešno vključiti.

Občni zbor je soglasno potrdil dosedanje delo upravnega odbora ter mu izkazal zaupanje s ponovno izvolitvijo na čelu s predsednikom tov. Ančikom.

Zaradi zastarelega tekmovalnega pravilnika v letošnjem letu ni bilo izvedeno točkovanje družin. Novi upravni odbor je bil pooblaščen, da sestavi nov tekmovalni pravilnik. Za dosedanje uspehe pri gojitvi in organizacijskem delu je občni zbor podprl predlog LD Kajuh-Skofja vas z Redom za lovske zasluge II. stopnje.

KS

Za častne člane je LD Vitanje na letošnjem občnem zboru imenovala:

Jožeta Kušerja, gospodarja družine, Vinka Primožiča, tajnika družine ter člana Franca Pušnika, za njihove zasluge v lovstvu.

K štiridesetletnici Janezu Štiherlu, našemu agilnemu članu in partizanu iskreno čestitamo lovci LD Jelovica na Gorenjskem.

A. Z., LD Vitanje

Literarna nagrada »Lovačke knjige« za 1960 je bila 30. junija 1961 svečano podeljena Zlatku Turkalju za njegovo delo »Krug u Kamenici«. Imenovani je znan lovec in pisatelj strokovne in belestristične lovske literature, ki izhaja v ediciji »Zeleni trokut« in v izdajah »Lovačke knjige« ter po raznih revijah, med temi tudi v LOVCU. Š.

Dr. Milan Dular — šestdesetletnik

Dne 13. avgusta t. l. slavi svoj 60-letni življenjski jubilej dolgoletni član slovenske lovske organizacije, sedanji direktor lovske zadruge, član Glavnega odbora in nadzornega odbora LZ Slovenije tovariš dr. Milan Dular.

Po končanih študijah na Dunaju, Bruslju in Zagrebu je promoviral za doktorja ekonomskih in finančnih ved ter se je že s svojim 24 letom začel vidno udeleževati v gospodarskem življenju Slovenije. Bil je direktor Ljubljanskega velesejma in leta 1937 imenovan za gospodarskega svetovalca za področje takratne Dravske banovine. Ves ta čas je vršil tudi dolžnost belgijskega vicenkonzula in bil tudi več let komisar radijske oddajne postaje v Ljubljani. Po okupaciji Slovenije se je takoj vključil v narodnoosvobodilno gibanje in že leta 1941 deloval kot aktivist OF. Tudi po osvoboditvi se je kot gospodarski strokovnjak nahajal na raznih vidnejših dolžnostih v takratnem Ministrstvu za trgovino in industrijo in v naši zunanje-trgovinski službi ter kot ekspert za gospodarstvo v Mednarodni kontrolni komisiji v Berlinu.

Ves čas svojega plodnega dela na gospodarskem področju se je naš jubilarant še posebno izkazal v delu pri slovenski lovski organizaciji, katere član je že 36 let. Že leta 1925 je v sestavu Ljubljanskega velesejma organiziral sejem za prodajo kož divjadi, bil učitelj slovenskih lovcev, predavatelj na neštetih tečajih, član raznih izpitnih komisij, pisec mnogih člankov in razprav ter član mnogih delegacij na meddržavnih lovskih konferencah, kjer je podajal razne strokovne referate. Kot predsednik po osvoboditvi reorganizirane Lovske zadruge je osebno doprinesel velik delež v njeni organizaciji, delu in napredku. Prav tako se je po 1948. letu še posebej vsestransko posvetil problematiki lovskega gospodarstva, sodeloval pri izdelavi osnutkov socialistične lovske zakonodaje in uspešno delal na prosperiteti našega lovskega turizma. Pri LZ Slovenije je ves povojni čas opravljal različne odgovorne dolžnosti kot njen podpredsednik in tajnik ter član raznih odborov in komisij. Čeprav ga pri vsej tej široki dejavnosti občutno ovira težja bolezen,

Iz gorenjske LD Jesenice

Tudi letos smo imeli občini zbor na nedeljo, ker med tednom večina članov dela v tovarni v treh izmenah in ob nedeljah čas za razprave ni omejen, razpoloženje je pa bolj praznično. Družina ima 44 članov, od teh 62% v Zelezarni zaposlenih. Povprečna starost članov je 43,6 let, povprečni lovski staž 9,83 let, s strokovnim izpitom je 92,6% članstva. Posvet imamo mesečno s 56%

povprečno udeležbo (vzrok delo na tri dneve). Člani imajo 12 rodovniških psov, od tega 9 goničev. Lovišče je gorsko in hribsko, malenkost nižinsko. Skupni pogoni so le še družabnega značaja po neprimernem terenu toliko, da prezačimo šibrenice in pa za kondicijo, če je kateri od članov povabljen v nižinsko lovišče, da ne pozabi »kako se taki reči streže«. Lovišče je močno poseljeno, je mnogo turistično smučarskih terenov, poleg tega pa dobra tret-

jina lovišča v obmejnem pasu. Jeseniški delavec se v prostem času rad osveži v hribih od nezdravega tovarniškega dima. Zato je lovišče tako zelo vznemirjano in to moti divjad kljub temu, da imamo v lovišču 54 solnic in 23 krmišč. Odstrel gamsov smo izvršili z 72%, srnjadi s 100%. Poginila sta dva gamsa in 13 srnjadi, pretežno od klatečih se psov ali prometa. Pri pokončevanju roparic so člani dosegli skupno 1605 točk, na čelu Janez Bohinc

se tovariš Dular tudi danes aktivno udeležuje na delovnem področju lovstva ne le v Sloveniji, temveč kot član Upravnega odbora Glavne lovske zveze in član raznih komisij tudi v jugoslovanskem merilu. Za njegovo uspešno in plodno delo ga je naša lovska organizacija odlikovala z Redom druge in z Redom prve stopnje za lovske zasluge.

Slavju njegove 60-letnice se z iskrenimi čestitkami pridružujemo vsi slovenski lovci ter mu ob tej priliki želimo še obilo srečnih, zadovoljnih in uspešnih let.

F.

Strelske tekme lovskih družin LZ Kranj 1961

Leta 1958 je LZ Kranj organizirala prvo strelsko tekmovanje lovskih družin okraja Kranj za prehodni pokal, ki pripade družini, ki bi bila trikrat zaporedno ali petkrat v presledkih prvak. Izglede za to je imela LD Jesenice, v tretje pa ji je pokal za 1960 odvzela LD Storžič. Kakor prejšnja leta je bilo tudi letos tekmovanje v počastitev rojstnega dne maršala Tita. Zopet so se zbrale tričlanske ekipe vseh LD LZ Kranj na tekmovanje z malo-kalibrsko puško na 50 metrov po 15 streliv. Zaradi ugodnejše svetlobe so bili v prvi polovici streljanja doseženi mnogo boljši uspehi. Organizacija je bila povalna in je tekmovanje potekalo

s 545 točkami, za njim pa Viljem Velikonja, Ivan Noč, Filip Kordež in še nekateri. Odnose s sosednjimi družinami nekoliko motijo razne želje po popravi lovskih meja. Želja naše družine je, da bi pridobila nekaj nižinskega lovišča. Poleg že ustvarjenih vsakoletnih nalog smo navrgli še te: Šest strokovnih predavanj iz lovstva, samostojno praznovanje 20. obletnice vstaje s kulturnim programom, v osrčju lovišča, ustanovitev mladinske sekcije z vzgojno perspektivo in da znižamo starostni staž, osvežitev foto sekcije, tekmovanje v pokončevanju roparic.

Starešina Franc Pesjak ml.

Komisija ugotavlja zadetke
— Jesenice 1961

Strelsko tekmovanje
— Jesenice 1961

brezhibno. Prehodni pokal je to pot prejela LD Bled s 357 krogi. Drugo mesto je zasedla LD Tržič s 350 krogi in tretje LD Jesenice s 347 krogi. Kakor kaže, si pokal za stalno ne bo tako kmalu pridobila kaka družina. Pri tem mislim, da naj bi LZ Kranj skušala organizirati poleg tega tekmovanja, streljanje bolj v lovskem stilu — ne premikajoče se cilje, kar bi za lovce imelo še več praktičnega pomena.

M. Langus, LD Jesenice na Gorenjskem

Lovska družina »Gaberk«-Divjača je dobila svoje ime po vzhodnem predelu lovišča Gaberk, ki leži pod vnožjem Vremščiće in je znan po najmočnejši kraški burji. Lovišče meri 5185 ha, po vrsti in kakovosti divjadi pa spada v III. kategorijo. Z novim lovskim letom ima 24 članov. Svoj letni občni zbor je imela 8. aprila 1961 na Barki. Iz poročil je razvidno, da družina skrbno gospodari in da je disciplina članstva zadovoljiva. Vztrajno delo, pogosti družinski posveti in seje U. O., ter zasedanje disciplinskega razsodišča so naredili konec vsemu, kar je bilo nelovsko, nepošteno in kar je krnilo ugled lovske družine. Občni zbor je med drugim sprejel tudi tele važnejše sklepe: Da se obnove vsa napajališča, ki so v zimskem času razpokala, da se na novo zgradi nekaj večjih napajališč za vse vrste divjadi, da se prepoveduje raba in nabava nepasemskih psov v lovske namene, da se vsak neopravičen izostanek od družinskega posveta kaznuje z 200 din, da se nabavi živa divjad, zajci, jerebice, katorne za osvežitev in naselitev, da se na novo sprejete člane čimprej pripravi za lovski izpit, da se tudi v bodoče obdrži disciplina na višku in se še izboljša, da se lovski turizem razvija v danih možnostih, o čemer odloča UO. Občni zbor je podelil za pokončevanje roparic članom tri nagrade: prvo nagrado Jožefu Beranu za 504 točke, Ernestu Karižu drugo za 397 točk, tretjo Albertu Čoku za 256 doseženih točk.

Milan Felicijan,
tajnik LD

Zgoraj:
Clani LD Gabrek

V sredini:
UO LD Gabrek

Spodaj:
Gospodar LD Gabrek Jožef Ban s plenom 1961/60. Največ je v enem letu uplenil 63 lisic.

LD Dobrna je priredila 1. maja meddružinsko streljanje na glinaste golobe. Njena ekipa kot najboljša si je priborila za darilo pokal zdravilišča Dobrna. Tudi od posameznikov je bil prvak iz te

družine in je prejel pokal lovske družine. Nekaj tednov prej je ekipa te družine v enakem tekmovalstvu v Rogaški Slatini zasedla prvo in tretje mesto.

V. K., LD Dobrna

PO LOVSKEM SVETU

Losi — selivci

Pred tridesetimi leti so na zahodni obali Belega morja, na sovjetskem ozemlju, obsežni požari uničili velikanske površine gozdov. Posledica je bila, da so se pogorela področja postopoma obnavljala iz korenin. Ze v naslednjih letih so gozdarji in lovci opazili, da se losi v velikem številu premikajo iz vzhodne Laponske na Finskem v mlade gozdove ob Belem morju. Selitev se začne neposredno po plemenitvi (rukanju), ki je oktobra končana. Sele se jeleni, košute in teleta. Živali se vračajo spomladi, ko se sneg tali, v svojo domovino na severu Finske.

V zgodovini lovstva je zapisano, da so se losi v prejšnjih stoletjih selili iz Rusije v Srednjo in severno Finsko, da pa so jih tam pred več kot sto leti iztrebili volkovi, ki so bili nekoč pravi bič tistih področij. Finski pesnik Aleks Kivi (1834—1872), ki v svojih delih mojstrsko opisuje divjad Finske, losov sploh ne omenja, kar bi vsekakor storil, če bi losi v tistih časih živeli v njegovi domovini.

Sele, ko so na pomoč poklicani ruski lovci iztrebili večino volkov, so se losi zopet naseljevali na Finskem. Njihov stalež si je leta 1880 na vzhodu Laponske znatno opomogel.

Lovce obeh držav je zanimal razlog teh selitev, obenem pa tudi poti, po katerih so se losi selili. Nekateri opazovalci so trdili, da se losi sele čez mejo samo na dveh krajih. Lastniki čred severnih jelenov pa so ugotovili, da se losi sele na vsej mejni črti. Dokaz temu je lesena ograja vzdolž vzhodne Laponske v dolžini 650 kilometrov, ki jo potujoči losi vsako zimo in pomlad poškodujejo na mnogih krajih.

Losi prehajajo čez reke šele, ko le-te zamrznejo. Čakajoč na to se jih zbere na stotine na obrežjih rek, kjer pa so strogo zaščiteni. Losi se sele v jeseni k obalam Belega morja zato, ker je tam podnebje milejše in snežna odeja tanjša kot na Laponskem. Spomladi se vračajo na Laponsko, kjer je paša bogatejša (los brsti najraje listje drevja in grmičevja), in ker vsebuje hrana več apna, ki pospešuje rast rogovja in sploh razvoj telesa.

Gozdovi ob Belem morju so medtem zrastle, finska gozdna uprava pa tudi pospešeno obnavlja svoje gozdove. S tem so se prehranbene razmere že precej izenačile, tako da bodo potrebe selitve odpadle.

(H. Huttel, Der Anblick 12/1960)

A. S. Pirc

LOVSKE LATINSKE IN ŠALJIVE

Z letošnjih brakad

Na eni izmed letošnjih brakad se je zgodilo. Stari fazan, ki je gotovo čital naše lovske zakone, jo je pogruntal. Vedel je, da ga lovci ne smejo streljati na drevesu, pa je zletel v pogonu na visok hrast.

Lovci so uprizorili pravo kانونado s suhimi vejami, s katerimi so ga obmetavali, pa se ni kaj prida zmenil za vse to.

»Ta je nekaj bolan!« pravi lovec I. To pa je bilo fazanu bržkone izpod časti in se je odločil za vzlet. Trije strelji so mu padli v pozdrav, a je kljub temu, da je bil »bolan«, zdrav odletel.

Branko Javor

Nimrod Tonček se je odpravil v Belje na jelene. Prijateljica sreča Tončkovo slamnato vdovico in ji razlaga o nevarnostih Belja zaradi ognevitih in zapeljivih Madžark. To zbega zvesto ženico in brzojavi možu: Veliko ognja, a name ne pozabi. Drugi dan že prejme odgovor: Prepozno, sem že ustrelil, Tonček.

J. S.

Kaj je padlo

Na zadnji pogon smo stopili v gostilno, da se okrepcamo in poplaknemo slabo voljo, ker nam je nekaj na novo zapadlega snega pokvarilo uspeh. Gostilničar nas pozdravi in vpraša: »No fantje, kako je bilo, ali je kaj padlo?« »Je padlo, je, dva prsta snega,« mu odgovori Joža.

T. Ambrož

Toneta so sprejeli v članstvo lovske družine. Na prvem lovu je zagledal zadnji konec srne. Ker ni vedel kaj bi to bilo, je zaklical sosedu: »Jože, pridi sem in mi povej, kaj se skriva za grmom, pa hitro, da nam prej ne zbeži.

J. P.

Po lovu

Tone: Dober dan Bajc, prinesil ga lonec, žejen sem.

Bajc: O, tebi že ne, ustrelil si mi mačka.

Tone: No, no, pozabi pa prinesiti pijačo.

Bajc: Tebi ne, sem rekel, raje tvojemu psu.

Tone: Potem ne bo nič, saj veš, da moj pes ne pije vina. Na svidenje, pa smrt mačkam.

Ivo